

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

KAYNAŖTIRMA/ BÜTÜNLEŖTİRME EĞİTİMİ ÖĞRETMEN KILAVUZU

www.tscv.org.tr

K nyne

Bu kapasite geliştirme kılavuzu, Sivil Toplum Diyaloğu V Hibe Programı altında Avrupa Birliği tarafından finanse edilen ve Türkiye Spastik  ocuklar Vakfı tarafından yürütülen "BENvob – Ben Varsam Okulum Bütün" projesi kapsamında üretilmiştir.

Proje Ekibi*

Bilge Aksoy
Burak Keskin
Deha Enis Vardaryıldız
Faik Benli
Onur Güzel
Osman Fehmi  zt rk
Nigar Evgin
Rahime G kboğa
Sedef Kanat

*İsimler alfabetik sıraya göre listelenmiştir.

İçeriğe Katkı Sağlayanlar*

Dr. Bülent Madi
Ece Erdeniz
Faik Benli
Neda Deniz Keskin
Onur Güzel
Rahime G kboğa
Sedef Kanat
Sevinç İlki
Sinem Yaraşan
Yade Balkaya

*İsimler alfabetik sıraya göre listelenmiştir.

Ağustos 2021

Bu kılavuz Avrupa Birliği'nin finansal desteğiyle hazırlanmıştır. İçeriğinden yalnızca Türkiye Spastik  ocuklar Vakfı sorumlu olup, burada açıklanan görüşler Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

- Önsöz -

Hızla değişen dünyada bu değişimin en çok hissedildiği alanlardan biri de özel gereksinimli bireylerin sosyal, eğitimsel ve ekonomik haklarının korunması ve geliştirilmesidir. Bu bağlamda yapılan çalışmaların temelinde ayrımcılığın önlenmesi, fırsat eşitliği ve temel insan haklarından eşit şekilde yararlanılabilmesi yer almaktadır. Tüm bu temel öğelerin sağlanabilmesinin yolu ise topluma katılımın provasının yapıldığı okullarımızda daha kapsayıcı bir eğitim hizmetinin verilebilmesinden geçmektedir. Okullarımızda kapsayıcılığı artırmak ve lise düzeyinde özel gereksinimli bireylerin okul terk oranının yüksek oluşuna dikkat çekmek için yaptığımız **“Ben Varsam Okulum Bütün”** isimli projemizin saha aşamasında gördük ki öğrencilerinin gelişimi için sahada canla başla çalışan öğretmenlerimiz özel gereksinimli birey ve eğitimi konusunda; eğitim, materyal ve bakış açısı geliştirme konularında desteğe ihtiyaç duymaktadır.

50 yılı yakın bir geçmişe sahip olan Türkiye Spastik Çocuklar Vakfı olarak bizler de; bu alanda hizmet edenlere ve alana gönül verenlere bir nebze de olsun eğitim ve materyal desteği vererek hizmet etmek için yola koyulduk. Vakfımızın destekleri ve çalışanlarımızın bilgi birikimi ve özverisi ile alana gönül veren öğretmenlerimize Aralık 2019’da bir dizi seminer yaptık. Böylece; özel gereksinimli bireylerin eğitim sürecine dahil edilebilmelerinin kolaylaşmasına ve öğretmenlerin bu süreçte yapması gerekenlere dair ulusal ve uluslararası temel yaklaşımları ortaya koyduk.

Ayrıca, paylaşılan bilgilerin daha fazla öğretmene ulaşması daha fazla bireye dokunabilmesi adına yapılan seminer, atölye çalışmalarını ve yasal bilgilendirmeleri öğretmenlerimizin çalışmalarına örnek olabilmesi adına yayınlanmasının alana katkı sağlayacağını düşünerek **“Kaynaştırma/ Bütünleştirme Eğitimi Öğretmen Kılavuzu”** adı ile basımını yaptık. Bu hazırlanan kitapçığın hayatın anlamlı bir parçası olarak hak ettikleri eğitim ve yaşam standardına uygun ortamlara ancak profesyonel yaklaşım ve yöntemlerle erişebilecek özel gereksinimli bireylere ve onların gelişimleri için çalışan öğretmenlerimize faydalı olacağı kanaatindeyim.

Son olarak, bu kitapçığın hazırlanmasındaki özverili çalışmalarından dolayı Vakfımızın tüm çalışanlarına ve saha ziyaretlerinde bizlere desteklerini esirgemeyen tüm öğretmenlerimize teşekkür eder ve özel eğitim alanındaki çalışmalarında başarılarının devamını dilerim.

Faik Benli
Genel Direktör Yardımcısı
Türkiye Spastik Çocuklar Vakfı

İÇİNDEKİLER

1. Nörolojik Kaynaklı Engel Grupları	1
2. ÇÖZGER & RAM Raporu ve Okula Kayıt Süreçleri	4
2.1 ÇÖZGER'in Amacı	6
2.2 ÇÖZGER Adımları	6
2.3 ÇÖZGER Raporu Gelişim Alanları	7
2.4 Rapor İtirazı	9
2.5 Sistemde Yapılan Bazı Değişiklikler	9
2.6 Okula Kayıt Süreçleri	9
3. Kaynaştırma Nedir?	11
3.1 Türkiye'de Kaynaştırma Eğitiminin Durumu ve Yaşanan Sorunlar	12
3.2 Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Veriler	15
3.3 Bütünleştirme / Kaynaştırma	16
4. Kaynaştırma Öğrencisine Dair Okul Yönetimi ve Rehberlik Süreçleri	21
4.1 Kaynaştırma/Bütünleştirme Uygulamalarının Temelini Oluşturan Ulusal Yasal Düzenlemeler	22
4.2 Eğitimsel İhtiyaç Tespiti ve Rehberlik Süreci	22
4.3 Ekip Çalışması	22
4.4 Kaynaştırma Uygulamalarında Okul Yönetimi Görev ve Sorumlulukları	23
4.5 Kaynaştırma Uygulamalarında Okul Rehberlik Servisi Görev ve Sorumlulukları	23
4.6 Sınıf Öğretmeninin Görev ve Sorumlulukları	23
4.7 Rehber Öğretmenin Yol Haritası	23
4.8 Rehberlik İhtiyaç Belirleme Anketi Örneği	24
4.9 Sınıf Risk Haritası	25
4.10 Öğrenci Okula Kayıt/Raporlandırma Sürecinde Rehberlik Servisi, İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu Kararı Örneği	25
4.11 Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu	26
4.12 Öğrenci Okula Kayıt/Raporlandırma Sürecinde Rehberlik Servisi	27
4.13 Öğrenci Okula Kayıt/Raporlandırma Sürecinde Rehberlik Servisi	27
4.14 Geçiş Planı	28
4.15 Kaynaştırmaya Dair Rehberlik Etkinlikleri	28
5. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Nedir?	30
5.1 Var Olan Performans Nedir?	32
5.2 Uzun Dönemli Amaç Nedir?	33
5.3 Kısa Dönemli Amaç Nedir?	33
5.4 Kaba Değerlendirme Nedir?	33
5.5 Örnek Kaba Değerlendirme Formu	34
5.6 1.Sınıf Matematik Dersi İçin BEP Örneği	35
5.7 9.Sınıf Matematik Dersi İçin BEP Örneği	35
5.8 1.Sınıf Beden Eğitimi Dersi İçin BEP Örneği	36
5.9 9.Sınıf Beden Eğitimi Dersi İçin BEP Örneği	37
6. Empati Becerisine Yönelik Atölye Çalışması	38
EK 1.1 Roller - Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik	41
EK 1.2 Roller - Diğer Bireylere Yönelik	41
EK 1.3 Yönergeler	42
EK 1.4 Durum ve Olaylar	42

Bölüm 1

Nörolojik Kaynaklı Engel Grupları

1. Nörolojik Kaynaklı Engel Grupları

Beyin ne zaman gelişmeye başlar?

Anne karnından itibaren gelişim şu basamaklar ile ele alınabilir; ilk olarak duyuların gelişimi (7 Duyu?), ikinci adım olarak motor gelişim, ardından iletişim, davranış gelişimi (sosyalleşme) ve son olarak akademik başarı.

Annenin kanından gelen her türlü maddeler ve annenin sesi dahi bebeğin beyin gelişimini etkiler. Burada bebek duyular ile öğrenmeye, gelişmeye başlar. Doğum ile birlikte dokunma duyusu gelişimi başlar. Doğumdan sonra görme, işitme, dokunmanın artışı, vestibüler (motor koordinasyon ve denge duyusuna liderlik eden duyu sistemidir), koku ve propriosepsiyon (ayrıt edici-derin duyu) duyuları gelişmeye başlar. Beyinde (dokunma, görme) duyuların algılandığı bölge bilişsel gelişim için de çok önemlidir.

Beynimizde 100-150 milyar nöron vardır. Beynimizde ki alanlar birbirleri ile haberleşerek çalışır ve nöronlar çevreden gelen mesajları beyine iletir, beyinde birçok alanda nöronlar arasında bağlantılar ile birbirleri ile haberleşir, beyinden de çevreye iletir. Çevreye iletmesi de genellikle harekettir. Bu alanlardan özetle şu şekilde bahsedebiliriz:

Erken çocukluk döneminde (hareketle ilgili) ilk gelişen alanlardan biri beyinciktir. Beyincik denge ve bilişsel zamanlama ile ilgilidir. Dokunma duyusunun öneminden bahsetmiştik, beyinde parietal lob dokunma yönetimi ele almış ama yalnızca dokunma değil aynı zamanda duyuların birleşmesi, üç boyutlu düşünme, matematik, yön algısı, sağ-sol ayırımını algıladığı, yorumladığı bölgedir. Bebek doğduktan sonra beyinde ilk etkilenen duyu alanlarından biri görsel alan olan oksipital lob'tur. Bu bölge renk, ışık, uzunluk, hareket gibi görsel bilgiler, nesneleri fark etmeyi sağlar ve farketmediği nesneleri yorumlamak için diğer alanlar ile ilişki sağlar. Bir diğer alan: Temporal lob; işitme, işittiğini yorumlayıp konuşmayı düzenleme, duyulanımına destek (duyu değil) ile ilişkilidir.

Bu üç lobun gelişmesinden sonra bu bilgiler ile nasıl akıl yürütürüz? Sorunlarımızı nasıl çözeriz? İnsan beyinde en gelişmiş bölgesi neresidir?

Frontal Lob (Motor Korteks, Prefrontal Korteks, Broca). Frontal lob alın bölgesidir, en öne prefrontal olarak adlandırılır. Üç lobdan gelen bilgilerin yorumlanıp sonuç çıkarılması- akıl yürütme, sosyal ilişkiler, düşünme vb. ile ilgilidir. Broca konuşmanın sesli hale getirilmesi ile ilgili alanıdır. Motor korteks hareketi başlatma ve karmaşık hareketler ile ilgilidir; Frontal lobun üst arka bölgesinde parietal lobun komşusudur.

Bir de beynimizin iç kısmı vardır. Bu bölgede ise limbik sistem, bazal gangliyonlar, hormonlarla ilgilenen alanlar bulunmaktadır. Özellikle dikkat etmemiz gereken, öğrenme için çok önemli olan kaygı, kısa bellek ile ilgili nöron yığınlarının bu bölgede olmasıdır. Kaygı düzeyi ve bellek öğrenme kalitesini etkiler.

Kayıgı ve bellek ile ilgili alanların yan yana olduğunu bilmek bize ne katacak?

Eğitim veren özel eğitimciler, psikolog ve psikolojik danışmanlar, fizyoterapistler, interdisipliner çalışanların bu bilgiden kazanımı; eğer bir çocuğun kaygısı çok yüksek ise öğrenme gerçekleşmez veya ters bir açıdan yaklaşırsak, bir çocuğun hiç kaygısı yoksa o kişinin de öğrenmesinin gerçekleşmesi çok güçtür. Bütün alanlara ayrı ayrı bakmak ve beyin gelişiminin sağlanması için adım adım ilerlemek gerekir.

Alınması gereken ilk bilgiler arasında annenin hamilelik döneminin nasıl geçmiş olduğu, çocuğun doğumunun nasıl gerçekleştiği ve yukarıda bahsettiğimiz duyular çevresel uyarılar ile yeterince gelişmiş mi? Eğer bu konularda sorun varsa nörogelişimsel sorunlar da oluşabilir.

Nörogelişimsel sorunlar veya diğer bir başlık ile nörolojik farklı gruplar şu şekildedir; Cerebral Palsy, Otizm, Uyarın eksikliği sendromu (DSM'lerde bu tanım sürekli değişmektedir), Epilepsi, Zihinsel engelliler, farklı bedensel bulgular veren genetik özellikli binlerce (10.000 civarında) farklı sendrom. Her biri ayrı tanımlara ve ayrı özelliklere sahip olsalar da odaklanmamız gereken nokta çocuğun ihtiyacı olmalıdır. Biraz önce bahsedilmiş olunan beynin her bir lobunu, dikkate almak için ayrı ayrı gözlem yapılmalı ve üzerine çalışılmalıdır. Her bulgu birbirinden anlamlı ve değerlidir. Örnekler ile anlatmak gerekirse; yürümeyle ilgili problem yaşayan bir çocuğun görsel algısında problem çıkabilir ve göz doktorundan destek alınması gerekebilir. 'Sakar' diye adlandırdığımız çocukta dokunma bölgesi yeterince desteklenmemiş olabilir bu sebeple, farklı uzmanlardan, destek almamız gerekebilir.

Özetle vurgulamak istenilen çalışma sistemi İnterdisipliner - Transdisipliner (multidisipliner) yaklaşımın izlenmesidir. Nörolog, Psikiyatrist, Psikolog, Psikolojik Danışman, Özel Eğitimci, Aile Terapisti, Fizyoterapist, Ergoterapist, Sınıf Öğretmeni, Okul Öncesi Eğitimcisi, Çocuk Gelişimcisi, Müzik Eğitimcisi, Sanatçılar, Dil ve Konuşma Terapisti, Genetik, Göz ve Kulak Burun Boğaz Hekimleri vd. den görüş almak gerekebilir.

Çocukla çalışan tüm uzmanlar birbirinden haberdar olmalı ve aralarında düzenli bilgi aktarımı sağlanmalıdır. Ortak hedefler belirlenip o hedefler doğrultusunda eğitim uygulanmalıdır. Bu eğitim fonksiyonel nöroanatomi, işlevsel nörofizyoloji bilgileri ışığında santral ve periferik sinir sistemini bütüncül görüş ile izleyip eğitimin programlanması ile gerçekleşir.

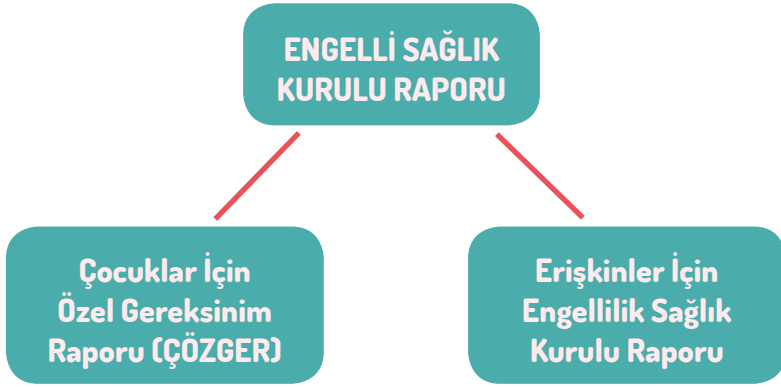
Bölüm 2

ÇÖZGER - RAM Raporu ve Okula Kayıt Süreçleri

2. ÇÖZGER - RAM Raporu ve Okula Kayıt Süreçleri

Çocuklar için özel gereksinim raporunun kısaltması ÇÖZGER olarak adlandırılmıştır. 20 Şubat 2019 tarihli 30692 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan yönetmelik ile Engelli Sağlık Kurulu Rapor süreçleri ve raporun içeriği değişmiştir ve bunun yanı sıra çocukların değerlendirmelerine ve rapor sürecine yeni bir yaklaşım getirilmiştir. Yeni yönetmeliğe göre özel gereksinimi olan çocukların sahip oldukları “Engelli Sağlık Kurulu Raporları”nın yerine gelmiştir. ÇÖZGER ile yapılan en önemli değişiklik çocuk ve erişkinler için verilecek raporların ayrılmış olmasıdır.

Çözger’de özel gereksinim; “çocuğun toplumsal yaşama eşit katılabilmesi için bedensel ya da gelişimsel işlev kısıtlılığı olmayan bireylerden farklı sağlık, eğitim, rehabilitasyon, cihaz, ortez, protez, çevresel düzenlemeler ve diğer sosyal ve ekonomik haklara ve hizmetlere gereksiniminin olması” olarak tanımlanmıştır.

Özel gereksinimi olan çocuklara ilişkin değerlendirme çalışmalarında, sınıflandırma sistemi olarak Çocuklar İçin İşlevsellik Yetiyitimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırması (ICF-CY) temel alınır. Çözger raporunda engel oranı belirtilmez, özel gereksinim durumu belirtilir.

Çocuklar İçin Terör, Kaza ve Yaralanmaya Bağlı Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporu’nun alınışı, geçerliliği, değerlendirilmesi ve bu raporları verebilecek yetkili sağlık kurum ve kuruluşlarının tespiti ile ilgili usul ve esasları belirlemek ve çocuklar ile ilgili özel gereksinim alanlarının belirlenmesine ilişkin ortak bir uygulama alanı geliştirmektedir.

Mevzuata uyum arandığında kullanılacak tablo Ek-3’te yer alan derecelendirmede “Özel Gereksinimi Var.”, “Hafif Düzeyde Özel Gereksinimi Var.”, “Orta Düzeyde Özel Gereksinimi Var.”, “İleri Düzeyde Özel Gereksinimi Var.”, “Çok İleri Düzeyde Özel Gereksinimi Var.”, “Belirgin Özel Gereksinimi Var.” ya da “Özel Koşul Gereksinimi Var.” olan çocuk yasal düzenlemelerde “engelli” olarak nitelendirilen bireydir.

MEVZUATLA UYUM ARANDIĞINDA
KULLANILACAK TABLO EK 3

Özel Gerekseim Kodu	Özel Gerekseim Düzeyi	Engel Oranı (%)
1	Özel gerekseim vardır (ÖGV)	20-39
2	Hafif düzeyde ÖGV	40-49
3	Orta düzeyde ÖGV	50-59
4	İleri düzeyde ÖGV	60-69
5	Çok ileri düzeyde ÖGV	70-79
6	Belirgin özel gerekseimi vardır (BÖGV)	80-89
7	Özel koşul gerekseimi vardır (ÖKGV)	90-99

2.1 ÇÖZGER'in Amacı

ÇÖZGER Yönetmeliğinin amacında "... çocukluk döneminin, gelişim süreci nedeni ile erişkin dönemden farklılık göstermesinden dolayı özel gereksinimleri olan çocukların gereksinimlerinin erişkinlerden farklı şekilde belgelenerek sağlık, eğitim, rehabilitasyon, diğer sosyal ve ekonomik haklara, hizmetlere erişimlerinin sağlanmasıdır. Ayrıca erişkinler esas alınarak hazırlanmış olan mevcut Engelli Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelikte çocuk yaş grubuna dair özel düzenlemelerin bulunmaması, bebeklik ve erken çocukluk (0-3 yaş) döneminde gelişimsel sorunları olan çocuklarda ağır engelliliğin tanımında yaşanmakta olan güçlükler, değerlendirme farklılıkları, seyri iyi bilinen ve ağır engellilik yaratabilen hastalıkların veya sendromların tanısını almış çocukların değerlendirmesinin yapılabilmesi için ÇÖZGER standart değerlendirme süreçlerine ihtiyaç duyulmaktadır" ifadeleri yer almaktadır. ÇÖZGER Yönetmeliği Özel Gereksinimleri Alanları Kılavuzu (Ek 2) rapor için yapılacak değerlendirmenin temel ilke ve yöntemlerini açıklamaktadır.

2.2 Çözger Adımları

Çocuğun ebeveyni ya da bakım veren kişi, 182 numaralı telefonu arayıp çocuğu için ÇÖZGER raporu başvurusu yapacağını söyleyip, bulunduğu il/ilçedeki ilgili sağlık kuruluşundan randevu almalıdır. Sonrasında başvuru dilekçesi ile ÇÖZGER vermeye yetkili olan sağlık kuruluşuna başvurulmalıdır. Sağlık kuruluşunda çocuğu takip etmekte olan hekim, yoksa ÇÖZGER yetkili hekimi süreci başlatır. ÇÖZGER yetkili hekimi veya takip eden hekim, aileden çocuğun temel gereksinimleri hakkında bilgi alır. Kendi alanına ilişkin gerekli tetkikleri isteyerek çocuğun özel gereksinimini Ek-2'de yer alan Çocuk Özel Gereksinim Alan Kılavuzu doğrultusunda değerlendirir. Çocuğun tanısı ve özel gereksinimlerinin farklı uzmanlık dalını/dallarını ilgilendirmesi durumunda, konsültasyon formu düzenleyerek çocuğu ilgili uzmanlara yönlendirir.

2.3 Çözger Raporu Gelişim Alanları

Özel gereksinim alanları 23 ayrı alt alanda incelenmiştir.

Özel Gereksinim Alanları
1. Allerji-İmmünoloji Alanı
2. Bilişsel Gelişim Alanı
3. Çocuk ve Genç Psikiyatrisi
4. Deri ve Zührevi Hastalıklar Alanı
5. Dil-Konuşma-İletişim Gelişimi Alanı
6. Endokrin Sistem Alanı
7. Enfeksiyon Hastalıkları Alanı
8. Genitoüriner Sistem / Cerrahi Alanı
9. Görme İşlevi Alanı
10. Hareket Gelişimi Alanı
11. Hematoloji-Onkoloji Alanı
12. İşitme İşlevi - Kulak Burun Boğaz Alanı
13. Kalıtsal-Doğmalık Hastalıklar Alanı
14. Kalp, Dolaşım Sistemi Alanı
15. Metabolizma Alanı
16. Nefroloji Alanı
17. Romatoloji Alanı
18. Sindirim Sistemi Alanı
19. Sinir Sistemi Alanı
20. Solunum Sistemi Alanı
21. Yanıklar Alanı
22. Yenidoğan Alanı
23. Yoğun Bakım Alanı

Birden fazla özel gereksinimi bulunan bireylerin, her bir özel gereksinimin niteliği ve niceliği Ek-2'de yer alan açıklamalarla raporda belirtilmektedir.

Gerektiğinde birden fazla özel gereksinim alanı işaretlenmekte, işaretlenen alanlardan en üst düzey olan alan özel gereksinim olarak kabul edilmektedir. Özel gereksinimler birden fazla olduğunda en üst düzeyde olan veya aynı düzeyde birden fazla olduğunda hepsi birden özel gereksinim formuna işlenmektedir, matematiksel işlem sayısal değerler ve formüller ile hesaplanmamaktadır. Ek-1'de yer alan rapor formu, Ek-2'ye uygun olarak klinik bulgular, radyolojik tetkikler ve laboratuvar bilgileri, işlev ve etkinlik kısıtlılıkları ve özel gereksinimler ve konsültasyon formunda yer alan bilgiler, özel gereksinim durumuna ilişkin tanımlar, var ise ICD kodlarının eksiksiz doldurulduğu ÇÖZGER yetkili hekimi tarafından kontrol edilir ve eksiklikler tamamlanır.

Örnek Rapor:

ÇOCUKLAR İÇİN ÖZEL GEREKSİNİM RAPORU (ÇÖZGER)

EK-1

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI ÜMRANIYE EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ

BAŞVURU SAHİBİNİN

T.C. Kimlik Numarası :
Adı ve Soyadı :
Baba Adı :
Anne Adı :
Doğum Tarihi ve Yeri :
Yaşı :
Müracaat Tarihi :
Rapor Tarihi ve Rapor Numarası :

MÜRACAAT ŞEKLİ

KURUMSAL MÜRACAAT	İlk Rapor	☐	İtiraz	☐	Kontrol Muayenesi	☐
KİŞİSEL MÜRACAAT	İlk Rapor	☒	İtiraz	☐	Yenileme	☐
BAŞVURU NEDENİ	Eğitim , Fizyoterapi , Sosyal Haklar					

ÖZEL GEREKSİNİM ALANLARI	BULGULAR, TETKİKLER, İŞLEVLER, ETKİNLİKLER VE YAŞAMA KATILIMDAKİ KISITLIILIKLAR	ÖZEL GEREKSİNİM DÜZEYİ*	ICD KODU VE TANI**
Bilişsel Gelişim Alanı	Denver 2 Gelişim Tarama Testi'ne Göre ;Kişisel Sosyal : 7,5 ay civarında gelişim gösterdiği (4 gecikme, 1 uyarı) ,İnce Motor ; 7 ay civarında gelişim gösterdiği (5 gecikme, 1 uyarı) ,Dil ; 9,5 ay civarında gelişim gösterdiği (2 uyarı),Kaba Motor ; 6 ay civarında gelişim gösterdiği (5 gecikme, 1 uyarı), belirlenmiştir. Bilişsel gelişim -2SD ve -3 SD orta ÖGV	Orta düzeyde ÖGV	R62.0 - GEÇİKMİŞ DÖNÜM NOKTASI
Hareket Gelişimi Alanı	Down sendromu, epileptik nöbet öyküsü yok. Hipoton. Desteksiz oturabiliyor. Ayakta durma dengesi yok. Kaba motor gelişimi -2/-3 SD arasındadır.	Orta düzeyde ÖGV	F82 - MOTOR FONKSİYONDA ÖZEL GELİŞİMSEL BOZUKLUK
Kalıtısal-Doğmalık Hastalıklar Alanı	Down sendromu, 47,XX+21	Özel koşul gereksinimi vardır (ÖKGV)	Q90.9 - DOWN SENDROMU, TANIMLANMAMIŞ

*EK-2'de yer alan 23 alan / sistemden çocuk özel gereksinim değerlendirilmesi yapılan alanlar seçilerek Ek-3'de yer alan Özel Gereksinim Düzeylerinden birisi yazılır.

**ICD kodu yoksa ya da raporda yer alması uygun değilse ÇÖZGER'e uygun terminoloji ile tanının açık adı yazılır.

ÖZEL GEREKSİNİM DÜZEYİ

Kalıtısal-Doğmalık Hastalıklar Alanı , Özel koşul gereksinimi vardır (ÖKGV) özel gereksinimi vardır	☒	Özel gereksinimi yoktur	☐
Raporun Süresi	İki Yıl (Yazı ile yıl olarak yazınız. Sürekli ise "sürekli" yazarak belirtiniz.)		
Çalıştırılmayacağı İşlerin Niteliği	-		

Kurula gelen bilgi, belge değerlendirilir ve gereği hâlinde çocuk da kurula davet edilerek Ek3'te yer alan tabloya göre özel gereksinim durumu rapora yazılmaktadır. Raporda engel oranı yazılmamaktadır. Özel gereksinim düzeylerinin engel oranları ile ilgili mevzuatla uyumunda Ek-3'te yer alan tablo kullanılır.

2.4 Rapor İtirazı

İlgili yönetmeliğin 12. maddesinde rapora itiraz prosedürü düzenlenmiştir. Kişiye bakım verenler veya raporu talep eden kurum tarafından müdürlüğe itiraz edilebileceği hüküm altına alınmıştır. Kişisel rapor itirazları, ilgisine teslim tarihinden itibaren otuz gün içerisinde yapılır.

2.5 Sistemde Yapılan Bazı Değişiklikler

Daha önceki sistemde yetişkinler esas alınarak hazırlanmış olan engelli sağlık kurulu raporlarına ait yönetmelikte çocuk yaş grubuna dair özel düzenlemeler bulunmamaktaydı. Dolayısıyla, bebeklik ve erken çocukluk (0-3) döneminde gelişimsel sorunları olan çocuklarda özel gereksinimin tanımında güçlükler yaşanmaktaydı.

Kurullar arası değerlendirmede aynı çocuk için değerlendirme farklılıkları çıkabilmekteydi. Gidişatı iyi bilinen ve ağır tablo yaratabilecek olan hastalıkların veya tanılanmış ve gelişimsel gerilik yaratacağı bilinen sendromların tanısını almış bebeklerin değerlendirilmesi yapılamamaktaydı. Bebekler erken eğitim ve müdahale imkanlarından en kısa sürede faydalanabilme ihtimalinden mahrum kalıyordu.

Yeni sistemde çocuklar için engel oranları kaldırılmıştır. Artık aynı özel duruma sahip çocuklar için farklı yüzdeler hesaplanması gibi karışıklıklar olmayacaktır. Raporda 'engellilik' kelimesi kullanılmamakta olup özel gereksinim ifadesi yer almaktadır ve ağır engelli ibaresi de kullanılmamaktadır.

Yeni sistemde zeka geriliği, mental veya motor retardasyon gibi kişiyi veya ailesini rencide edebilecek, haysiyeti örseleyebilecek, önyargıya veya ayrımcılığa sebep olabilecek tanımlamalar kaldırılmış sadece Özel Gereksinim Alanlarının belirtilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Tanıları yazarken de bu terimlerin kullanılmaması gerektiği vurgulanmıştır.

Rapor alma sürelerini eskiden çok uzundu. Süreci hızlandırmak için ÇÖZGER Kurullarına süre kısıtlaması getirilmiştir. Raporlar kişinin başvuru tarihinden itibaren EN GEÇ 30 GÜN içerisinde tamamlanarak ilgililere verilecektir.

2.6 Okula Kayıt Süreçleri

Çözger raporu öncesindeki süreçte, engelli sağlık kurulu raporunda kullanılan tıbbi terimler çocuğun ailesi ve RAM personeli için zorlayıcı olmaktaydı. Artık bu durum ortadan kalkmıştır.

Yaşanılan sorunlar içerisinde en yaygın olanı, başvuru sağlık kuruluşu ya da RAM’da yoğunluk sebebi ile tanılanın çok kısa sürmesi ve dolayısıyla da tıbbi ve eğitsel tanımlar arasında uyumsuzluk olmasıdır. Bu durum özellikle ilgili bakanlıklar ve kuruluşlar arasındaki işbirliği süreci ile çözümlenebilecektir.

5378 sayılı Kanunun 15. Maddesi ile özel gereksinimi olan bireylerin hiçbir gerekçeyle eğitim almasının engellenemeyeceği belirtilmiş olup, “özel gereksinimi olan çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumlar ve farklılıkları dikkate alınarak bütünleştirilmiş ortamlarda ve özel gereksinimi olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır” ifadesi yer almaktadır.

Ülkemizde mevcut sistemde, bireyin tıbbi olarak tanılanması büyük önem taşımaktadır. Birey tanı almadan, Rehberlik ve Araştırma Merkezi’nde değerlendirme sürecine dahil olamayacaktır. Özel gereksinimi olan çocuğun, RAM raporu alması ancak ÇÖZGER raporu alındıktan sonra mümkün olacaktır. Bireyin tanılama süreci ancak bakım veren kişi kabul ederse başlayan bir süreçtir. Bazı durumlarda özellikle okul öncesi kurumlarda ya da okullarda bakım verenleri ikna etmek oldukça zorlayıcı olmaktadır. Bakım verenler için kabul edilemez olarak ifade edilen bu durum, şayet çocuğa rapor çıkarılırsa ileride karşısına çıkacağı, askere gidemeyeceği, iş bulamayacağı, evlenemeyeceği gibi kaygılar içermektedir. Bakım verenler genellikle sorunun okuldaki öğretmenlerden kaynaklandığını düşünebilmektedirler.

Özel gereksinim durumunun tespitinin okul öncesi eğitim sürecinde başlayabilmesi son derece önemlidir. Özellikle ilkokulda bu sürece girilmesi aile için daha yorucu ve zorlayıcı olabilmektedir. Özel gereksinimi olan öğrencinin erken fark edilmesi konusunda tüm kademelerdeki öğretmenler çok büyük öneme sahiptir.

Okullardan eğitsel değerlendirme ve tanılama için RAM’a yönlendirmesi yapılan özel gereksinimli öğrenciler için gerekli olan formlar öğretmenler ve okul psikolojik danışmanları tarafından eksiksiz doldurulmalıdır.

Türkiye’de okul öncesi eğitim zorunlu eğitime dahil edilmemiştir. Bu durum da bazı özel gereksinimi olan çocukların belirlenmesinde gecikmelere neden olabilmektedir.

Özel gereksinimi olan çocuklar için okula yerleştirme kararı verildikten sonra bakım verenler genellikle özel eğitim sınıfları veya özel eğitim okulları için sırada beklemektedir. Okul veya sınıfların sayıları yeterli olmadığı için sıra gelene kadar kayıt olamama sorunu yaşanabilmektedir. Ayrıca özel gereksinimi olan çocuk okula kaydolmuş olsa dahi okula devamında da bazı problemler yaşanmaktadır.

KAYNAKÇA

- Eğitim Reformu Girişimi (2016), Eğitim İzleme Raporu 2016, ERG, İstanbul.
- <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/02/20190220-1.htm> 4.Bölüm Madde 11- (3)
- <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/02/20190220-1.htm> Kazanılmış Haklar MADDE 15- (1)
- <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/02/20190220-1.htm> Madde 8- (k)
- <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/02/20190220-1-1.pdf>

Bölüm 3

Kaynaştırma

Nedir?

3. Kaynaştırma Nedir?

Kaynaştırma, özel gereksinimi olan öğrenciye destek özel eğitimlerin verilebilmesi koşulu ile genel eğitim sınıflarında eğitilmesi olarak tanımlanmaktadır (Kırcaali-İftar, 1992). Kaynaştırmanın temelini, özel gereksinime sahip öğrencilerin ailelerindeki kardeşleri ile aynı okullara gidebilmeleri, yaşlıları ile aynı sınıfta eğitim almaları, gereksinim duyduğu destek özel eğitimi alabilmesi oluşturmaktadır (York ve Tundidor, 1995). Kaynaştırma yoluyla eğitimin amacı; özel eğitime ihtiyacı olan bireylere destek eğitim hizmetleri de verilerek yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı ortamda eğitimlerini sürdürmelerini sağlamaktır. Bu uygulamalar kapsamında özel eğitime ihtiyacı olan bireyler, kaynaştırma yoluyla eğitimlerini, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı sürdürebilecekleri gibi özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak da sürdürebilirler. Yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları, öğrencilerin bazı derslere yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta ya da ders dışı etkinliklere birlikte katılmaları yoluyla yapılmaktadır.

3.1 Türkiye’de Kaynaştırma Eğitiminin Durumu ve Yaşanan Sorunlar

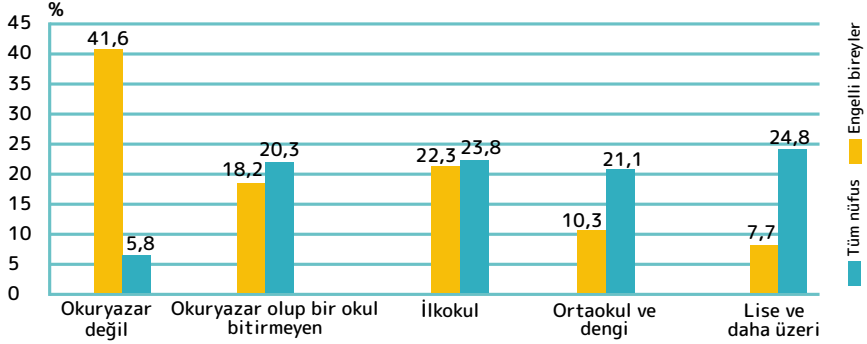
Kaynaştırma, özel gereksinimi olan öğrencilerin sosyal etkileşim ve eğitim süreçlerine katılımı sağlaması ve akranlarının olanaklarından eşit faydalanması anlamı taşımaktadır (Batu ve Kırcaali-İftar, 2011). Türkiye’de 1983 yılında çıkarılmış olan 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu çerçevesinde kabul edilen kaynaştırma eğitimi özel gereksinimi olan öğrencilerin eğitimlerine, destek hizmetler sağlanarak akranlarıyla birlikte resmi ve özel; okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın öğretim kurumlarında sürdürmelerine esasına dayanmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2012).

Kaynaştırma, toplumda özel gereksinimi olan ve olmayan kişilerin etkileşim halinde olmalarını temel alır (MEB, 2010). Ülkemizde 1997 yılında yayınlanan 573 sayılı Özel Eğitim Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname’nin 3. maddesinin c bendinde, kaynaştırmaya ilişkin “Özel eğitim gerektiren bireylerin diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını sağlamak ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmek için geliştirilmiş eğitim ortamlarıdır.” tanımı yer almaktadır. Aynı KHK’nin 12. maddesinde ise “Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimleri, hazırlanan bireysel eğitim planları doğrultusunda akranlarıyla birlikte her tür ve kademedeki okul ve kurumlarda uygun yöntem ve teknikler kullanılarak sürdürülür.” ifadesi yer almaktadır.

Ülkemizde, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/66.html>) 2000 yılında çıkmış ve yönetmelikte kaynaştırmaya ilişkin ilkeler, ölçütler, modeller, görev/sorumluluk alanları ve değerlendirme esasları bulunmaktadır. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği 2006 yılında güncellenmiş ve 29. Madde ile özel gereksinimi olan bireylerin okul öncesi eğitim almak durumunda olduğu ifade edilmiştir. 02.09.2008 tarihinde yayınlanan genelgede “Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları” kapsamında, özel gereksinime sahip olan öğrencilerin, kayıt süreci, okullarda BEP Geliştirme Birimlerinin oluşturulması, vb. ifadeler yer almıştır. Nüfusun geneline bakıldığında özel gereksinimi olan bireylerin destek eğitim ihtiyaçlarının oldukça önemli olduğu görülmektedir.

Engelli Olan Bireyler İle Tüm Nüfusun Eğitim Düzeyi Bakımından Karşılaştırması, 2010

Tablo.1 - Eğitim Reformu Girişimi - 2014

6 Yaş Ve Üzeri Nüfusun, Engel Türüne Göre Eğitim Düzey, 2010 (%)

	Toplam	Görme engeli olan	İşitme engeli olan	Dil ve konuşma engeli olan	Ortopedik engeli olan	Zihinsel engeli olan	Ruhsal ve duygusal engeli olan	Süreğen hastalığı olan	Çoklu engeli olan
Okur-yazar değil	41,6	32,1	31,6	33,6	26,4	57,5	24,0	32,2	48,5
Okur-yazar olup bir okul bitirmeyen	18,2	11,8	23,0	38,6	10,9	28,9	12,7	12,8	15,3
İlkokul	22,3	29,0	17,9	10,7	32,9	4,6	33,0	34,9	22,9
İlköğretim / ortaokul ve dengi	10,3	12,5	16,4	11,0	13,4	8,2	15,2	10,2	8,0
Lise ve daha üstü	7,7	14,6	11,1	6,1	16,4	0,7	15,1	9,9	5,3

Tablo.2 - Eğitim Reformu Girişimi - 2014

Tüm bu yasal mevzuat incelendiğinde, yasalarda ayrıntılı şekilde ifade edilen esaslar bulunsun da, ülkemizde uygulama konusunda bazı zorluklar yer almaktadır. Örneğin, Türkiye’de ikili eğitim sisteminin (genel ve özel eğitim) getirdiği bazı zorluklar bulunmaktadır.

Bu durumunun 4+4+4 sisteminde daha da arttığı görülmüştür. Genel eğitimde öğretmenlerinin, yöneticilerinin ve müfettişlerinin kaynaştırma için yeterince hazırlanmamış olmaları ve destek hizmetlerin ve diğer ilişkili hizmetlerin yeterince sağlanamaması (Ör. gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen eksikliği, destek eğitim odası dışındaki destek hizmetlerin olmayışı, okullarda diğer ilişkili hizmetlerin verilmemesi vb.) da yaşanan sorunlar arasında yer almaktadır. Ayrıca özel gereksinimi olan öğrenci için sınıfta öğretmen yardımcısının (kolaylaştırıcı kişinin) her tanı için yasal nedenlerle bulunamaması ve/veya bulunsun bile yeterli ve normlara uygun eğitim almadan bu görevi üstlenmesi de sorunlar arasındadır.

	Soruyu cevaplayan kişi sayısı (%)	Hiçbir zaman (%)	Nadiren (%)	Ara sıra (%)	Çoğu zaman (%)	Her zaman (%)
Özrüm nedeniyle okula kayıt başvurum reddedildi	1.191	80,3	7,8	4,0	4,1	3,8
Eğitim kurumlarında binaları kullanmakta (binaya girme, üst katlara çıkma, tuvaletleri kullanma) özrüme uygun fiziksel düzenlemeler yapılmadığı için zorluk yaşadım	1.190	43,8	8,1	11,0	17,6	19,5
Özürlü olmayan öğrencilere kıyasla istediğim düzeyde eğitim (lise, lisans, yüksek lisans, vb.) verilmedi	1.185	53,2	8,6	11,1	14,5	12,6
Eğitim sistemi içinde özürlülere yönelik ihtiyaç duyduğum destek hizmetleri (etüt, kişisel yardım, teknik yardım, vb.) sağlanmadı	1.189	45,9	9,2	10,7	15,7	18,5
Eğitim aldığım yerdeki eğitimciler özürlülük konusunda eğitilmiş değildi	1.181	36,5	7,8	8,4	19,1	28,3
Özürlülere uygun iletişim araç ve teknolojileri kullanılmadı	1.179	37,7	7,4	8,4	15,1	31,5
Özürlülere yönelik düzenlemeler yapılmadığı için erişkin (yetişkin eğitime yönelik kurslar ve/veya programlardan resim, müzik, dil gibi) yararlanmadım	1.188	42,3	9,0	10,9	17,3	20,5
Özürlülere yönelik düzenlemeler yapılmadığı için meslek edindirmeye yönelik eğitim imkanlarından (işkur, belediye, halk eğitim kursları gibi) yararlanamadım	1.186	46,6	8,9	10,4	14,9	19,1

Tablo.3 - Eğitim Reformu Girişimi - 2014

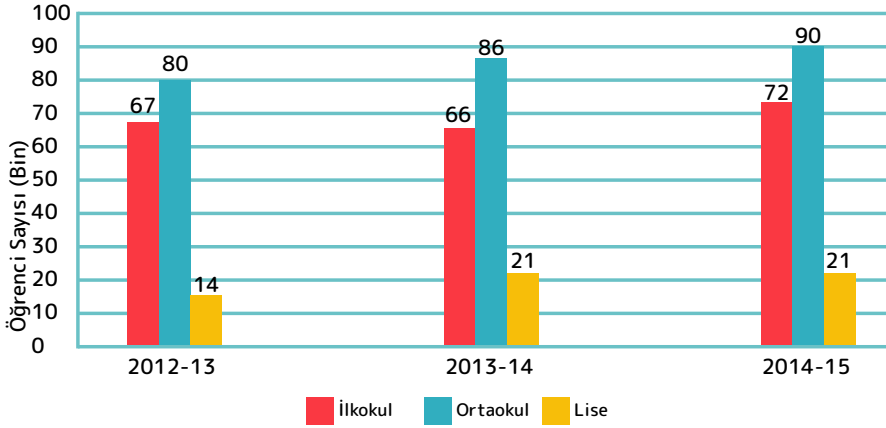
Yaşanan sorunlar arasında okulların fiziksel özelliklerinin ve kaynaklarının yetersizliği, diğer öğrencilerin ve ailelerinin özel gereksinime sahip çocuğa karşı olumsuz tutumları bulunmaktadır. Özel gereksinimi olan çocuklara yönelik tutumlar arasında hoşgörü-acıma farkı, empati düzeyi vb. örnekendirilebilir. Ayrıca tipik gelişim gösteren çocuğa sahip ailelerin çocuk yetiştirme özellikleri arasında disiplin sorunları ve kendi çocuğunu ayrıcalıklı görmekten kaynaklı akran davranışları vb. yer almaktadır. Kaynaştırma eğitiminin temel amaçlarından birisi tüm çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemektir (Copeland, Hughes, Carter, Guth, Pressley, Williams ve Fowler, 2004; Frederickson ve Turner, 2003).

Bu temel amaç doğrultusunda örgün eğitimin özel gereksinimi olan ve tipik gelişim gösteren çocukların akademik ve sosyal gelişimlerini destekleyecek şekilde yeniden düzenlenmesi, 1990'lı yıllardan itibaren en çok tartışılan ve hayata geçirilmeye çalışılan konulardan birisi haline gelmiştir.

3.2 Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Veriler

İlkokul, Ortaokul Ve Lisede Kaynaştırma Eğitiminden Yararlanan Öğrenci Sayıları, 2012-2013 ve 2014-2015 Yılları Arası

Tablo.4 - Eğitim Reformu Girişimi - 2015

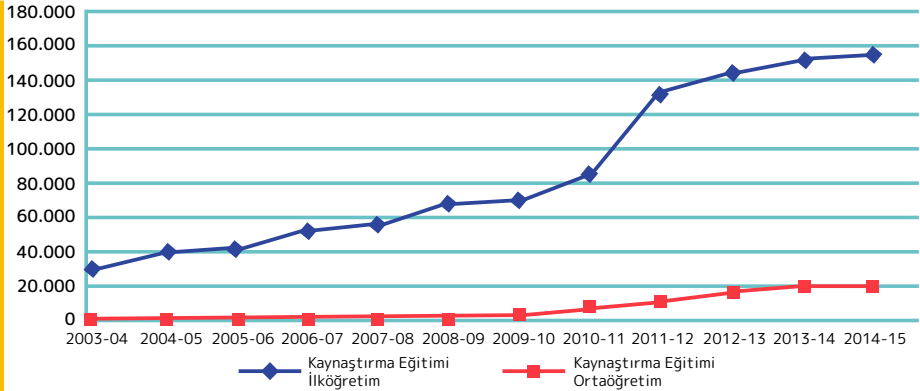
Yıllara Göre İlköğretim ve Ortaöğretimde Kaynaştırma Öğrencisi Sayısı

Eğitim - öğretim yılı	İlköğretim	Ortaöğretim
2002-03	29.684	1.365
2003-04	30.960	1.768
2004-05	39.921	1.830
2005-06	43.535	1.428
2006-07	52.745	1.563
2007-08	55.866	1.797
2008-09	68.022	2.663
2009-10	71.147	5.062
2010-11	84.637	7.775
2011-12	137.893	10.860
2012-13	147.048	14.247
2013-14	152.485	20.632
2014-15	161.982	20.935

Tablo.5 - Eğitim Reformu Girişimi - 2014

İlk ve Ortaöğretimde Kaynaştırma Eğitiminden Yararlanan Öğrenci Sayıları, 2003-04 Ve 2014-15 Yılları Arası

Tablo.6 - Eğitim Reformu Girişimi - 2015

3.3 Bütünleştirme / Kaynaştırma

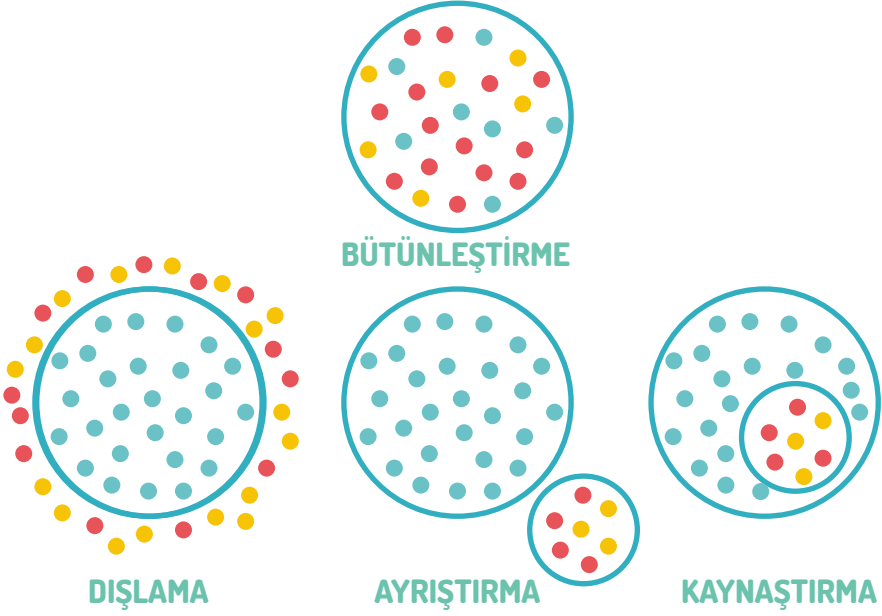
Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin akranları ile birlikte eğitim ve öğretimlerini bütün kademelerde sürdürme esasına dayanan, destek hizmetlerinin sağlandığı özel eğitim uygulamalarına bütünleştirme denir. Başka deyişle özel gereksinimi olan bireylerin özel gereksinimi olmayan bireylerle eğitsel ve sosyal olarak bütünleşmesini sağlama işlemidir. Bütünleştirmenin amacı, çocuğu normal hale getirmek değil, onun ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanmasını sağlamak toplum içinde yaşayabilmesini kolaylaştırmaktır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2010). Özel gereksinimi olan bireylerin içinde bulundukları topluluklarda sosyal kabul görmeleri ve yaşamlarını kendi gereksinimleri doğrultusunda sorunsuz sürdürebilmeleri; onlarla birlikte aynı ortamları paylaşan diğer bireylerin farkındalık düzeyleri ve tutumlarıyla ilişkili görülmektedir. Ülkemizde bütünleştirmeye yönelik düzenlemeler yasal olarak kabul edilmekle birlikte, kaynaştırmaya yönelik çalışmaların günümüz şartlarında daha fazla uygulamaya dönük olduğu bilinmektedir.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarının, özel gereksinimi olan bireylerin diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içerisinde bulunmalarının önemi vurgulanmıştır. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin bütünleştirme eğitiminde, özel gereksinimli öğrencinin özel eğitim desteğinin ihmal edilmemesi, yani özel gereksinimli öğrenci için en az sınırlandırılmış eğitim ortamının sağlanması oldukça önemlidir (Batu ve Kırcaali-İftar, 2005; Sucuoğlu ve Kargin, 2010). Uluslararası sözleşmeler gereği Bütünleştirmeye geçmemizi zorunlu hale sokmuştur. Durum böyle olunca öncelikle bu iki kavramın neleri kapsadığını görmek gerekmektedir (Kırcaali, 2011). Kaynaştırma, özel eğitim gerektiren çocukların normal okul düzenine (müfredatına ve öğretimine) uyum sağlamalarını bekleyen bir yaklaşımdır.

Kaynaştırmada öncelik, özel eğitim gerektiren çocuğun okula uymasındadır.

Bütünleştirme ise, normal okul düzeninin, farklı tür ve düzeylerde özel eğitim gerektiren çocuklar için uyarlanmasına olanak veren bir yaklaşımdır. Bütünleştirmede öncelik, okulun özel eğitim gerektiren çocuğa uymasındadır.

Resim.1: <https://www.thinkinclusive.us/inclusion-exclusion-segregation-integration-different/>

Bütünleştirmeye ihtiyaç vardır. Çünkü özel gereksinimli bireylerin okuldaki akran gruplarına katılması ve kabul görmesi, çocuktaki bağımlılık duygusunun azalmasına olanak tanır ve kendine olan güven duygusunu pekiştirmektedir (Karadeniz, 2002). Özel gereksinimi olan çocukların, davranış kalıplarına öğrenmeyle ulaştığı, çocukların arkadaşlarını ve yetişkinleri gözlemleyerek davranışlarını şekillendirdiği, dolayısıyla normal ortamlar içerisinde insanlarla birlikte olduğu ölçüde toplumun beklentilerine uygun davranışları edinebilecekleri görölmektedir (Eripek, 1986). Türkiye'nin de taraf olduğu pek çok uluslararası sözleşme ile özel gereksinimleri olan bireylere yönelik ayrımcılık yasaklanmış ve bu durumda olan çocukların eğitim hakkı güvence altına alınmıştır. Özel gereksinimleri olan çocukların eğitim hakkından yararlanmasında bütünleştirilmiş ortamlarda eğitim almaları ilke olarak benimsenmiş, ayrıştırılmış ortamlarda eğitim yapılmasına ise ancak çocuğun yararı gözetilerek başvurulabileceği belirtilmiştir. Uluslararası mevzuat, hem bütünleştirilmiş hem de ayrıştırılmış ortamlarda verilen eğitimin özel gereksinimleri olan çocukların gereksinimlerini karşılayacak kapsayıcı bir anlayışla düzenlenmesi için devletleri yükümlü kılmaktadır.

Bütünleştirmede başarı için gerekli olan unsurlar; öğretmenler, normal gelişim gösteren öğrenciler, bütünleştirme öğrencileri, okul yönetimi, öğrencilerin aileleri, fiziksel ortam,

KAYNAŞTIRMA	BÜTÜNLEŞTİRME
Kaynaştırma sınıfları	Her okul kaynaştırma okulu
Konuk öğrenci	Sınıf öğrencisi
Öğretimin farklı performans düzeylerine göre bireyselleştirilmesi	Öğretimin ortalama performansa göre olması
Öğrencinin okula uyması	Okulun öğrenciye uyması
Sorumluluğun sınıf öğretmeni ve destek personeline olması	Sorumluluğun tüm okulda ve yakın çevrede olması

normal gelişim gösteren çocukların aileleri, destek eğitim hizmetleri ve ek hizmetlerdir (Batu ve Kırcaali-Iftar, 2005). Bu bağlamda bütünleştirme uygulamasının başarılı olabilmesi, bu sürecin paydaşları olan ebeveyn, öğretmen, okul idaresi, normal gelişim gösteren öğrenci ve bu öğrencilerin velilerinin işbirliği yapmasına bağlıdır. Eğitim bağlamında bütünleştirme uygulamalarının başarılı bir şekilde sürdürülmesinde özel gereksinimli olmayan akranlara özellikle vurgu yapılmaktadır. Sınıflarında sosyal kabul görme fırsatı, özel gereksinimli bireylerin akran etkileşimi yoluyla öğrenmelerinin de önünü açmaktadır. Çok sayıda araştırma çocukluk çağında kazanılan sosyal becerilerin ve olumlu arkadaşlık ilişkilerinin sağlıklı ve uyumlu bir yaşam üzerine etkisini göstermektedir (Asher ve Coie, 1990; McWhirter, 1990). Araştırmacılar sosyal becerilerin sosyal kabul, yeterlilik duygusu, kendine güven, strese dayanıklılık, işbirliği sergileme ve saldırgan davranış dürtülerini kontrol edebilme gibi karakter özellikleri ile yüksek düzeyde ilişkili olduğuna işaret etmektedir (Barkley, 2006; Stormont, 2001). Sosyal beceriler alanında yoğun problemler sergileyen çocuklar, saldırgan davranışlar, yıkıcı ve bozucu davranışlar, sosyal kaygı geliştirme ve yüksek düzeyde psikiyatrik yardım ihtiyacı sergileme gibi ciddi davranış problemleri gösterebilmektedirler (Barkley, 2006; Landau, Milich ve Diener, 1998; McWhirter, 1990). Özel gereksinimli çocukların sosyal uyum problemlerinin önemini göz önünde bulunduran araştırmacılar, sosyal ilişkiler ile ilgili problemlerin, pek çok özel gereksinim grubunun tanı ölçütleri arasında yer aldığını göstermiştir (Hallahan ve Kaufman, 2006). Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu sergileyen kaynaştırma öğrencileri ise dürtüsellikleri nedeniyle, sınıfta cevapları ağızlarından kaçırabilir ya da arkadaşları tarafından yere düşürdüklerinde, yerlerinden kalkıp kendilerini yere düşüren arkadaşlarını itebilirler. Aynı çocuklara böyle durumlarda nasıl davranmaları gerektiğini sorduğunuzda, uygun sosyal becerileri çoğu zaman doğru olarak ifade edebilirler.

Başarılı bir kaynaştırma eğitimin temelinde, kaynaştırma eğitimi etkinliklerini paylaşan tüm çocukların sosyal uyum becerilerinin destekleneceği ortam ve etkinliklerin oluşturulması yatmaktadır (Odom, 2000; O'Shea, 1999).

Araştırmalar, kaynaştırma eğitimi ortamlarında gerekli düzenlemeler yapılmadan özel gereksinimli ve olağan gelişim gösteren çocukların yalnızca fiziksel birlikteliklerinin sağlandığı durumlarda, çocukların birbirleri ile sosyal etkileşimlerinin sınırlı kaldığını ve karşılıklı sosyal duygusal kazanım etkileşimlerinin kendiliğinden oluşmadığını göstermektedir (Cosbey ve Johnston, 2006; Kennedy, Shuklave Fryxell, 1997; Sucuoğlu ve Özokçu, 2005; Wolery, Huffman, Martin, Brookfield, Schoreder ve Venn, 1993). Oysaki tüm çocuklar olumlu sosyal ilişkiler ve yakın arkadaşlık ilişkileri ile sosyal gelişimlerini sürdürür ve okul sonrası hayata hazırlanırlar (Schaffner ve Busswell, 1992). Özel gereksinimli çocuklar da tıpkı normal gelişim gösteren akranları gibi olumlu arkadaşlık deneyimlerine gereksinim duyarlar.

KAYNAKÇA

- Asher, S. R., & Coie, J. D. (Eds.). (1990). Cambridge studies in social and emotional development. Peer rejection in childhood. Cambridge University Press.
- Avcıoğlu, H. (2014). Özel gereksinimi olan bireylerin değerlendirilmesi (3. Baskı). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Başar, E. (2007). Türkiye'deki eğitimin tarihsel gelişimi. Özcan Demirel – Zeki Kaya, (Ed.), Eğitimbilimine giriş (2. Baskı) içinde (25-68). Ankara: Pegem A yayıncılık.
- Batu, S., Kırcaali – İftar, G. (2016). Kaynaştırma. Ankara: Kök Yayıncılık
- Copeland, S. R., Hughes, C., Carter, E. W., Guth, C., Presley, J. A., Williams, C. R., & Fowler, S. E. (2004). Increasing Access to General Education. Remedial and Special Education, 25(6), 342-352. doi:10.1177/07419325040250060201
- Cosbey, J. E., & Johnston, S. (2006). Using a single-switch voice output communication aid to increase social Access for children with severe disabilities in inclusive classrooms. Research and Practice for Persons with Severe Disabilities, 31 (2), 144-156.
- Erbaş, D. (2003). Alternatif davranış öğretimi. G. Kırcaali – İftar (Ed.), Davranış ve Öğrenme Sorunu olan çocukların eğitimi (s. 41 – 52). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Erbaş, D. (2003). Davranış değiştirme planı hazırlanması ve uygulanması. G. Kırcaali – İftar (Ed.) Davranış ve öğrenme sorunu olan çocukların eğitimi (s. 67-80). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Eripek, S. (1986). Engelli Çocukların Normal Sınıflara Yerleştirilmesi-Kaynaştırma. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 1(2): 40-45.
- ERG (2009). Eğitim hakkı ve eğitimde haklar: Uluslararası insan hakları belgeleri ışığında ulusal mevzuatın değerlendirilmesi. İstanbul: ERG.
- ERG (2011). Türkiye'de kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim: Politika ve uygulama önerileri. İstanbul: ERG.
- ERG (2013). Eğitim izleme raporu 2012. İstanbul: ERG.
- ERG (2014). Eğitim izleme raporu 2013. İstanbul: ERG.
- ERG (2015). Eğitim izleme raporu 2014-15. İstanbul: ERG
- ERG (2016). Engeli Olan Çocukların Türkiye'de Eğitime Erişimi: Durum Analizi Ve Öneriler. İstanbul: ERG
- Frederickson, N., & Turner, J. (2003). Utilizing the Classroom Peer Group to Address Children's Social Needs. The Journal of Special Education, 36(4), 234-245. doi:10.1177/002246690303600404
- Hallahan, D. P., & Kauffman, J. M. (2006). Exceptional learners: An introduction to special education (10th ed.). Boston: Allyn & Bacon
- Karadeniz, G. (2002). Eğitimde Kaynaştırma (Entegrasyon). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

- Kennedy, C. H., Shukla, S. ve Fryxell, D. (1997). Comparing the effects of educational placement on the social relationships of intermediate school students with severe disabilities. *Exceptional Children*, 64, 31- 47
- Landau, S., Milich, R., & Diener, M. B. (1998). Peer relations of children with attention-deficit-disordered boys. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 16, 69-81. doi:10.1007/BF00910501
- McWHIRTER, B. T. (1990). Loneliness: A Review of Current Literature, With Implications for Counseling and Research. *Journal of Counseling & Development*, 68(4), 417-422. doi:10.1002/j.1556-6676.1990.tb02521.x
- Odom, S. L. (2000). Preschool Inclusion. *Topics in Early Childhood Special Education*, 20(1), 20-27. doi:10.1177/027112140002000104
- O'Shea, D. J., O'Shea, L. J., Algozzine, R., & Hammitte, D. J. (2001). Families and teachers of individuals with disabilities: Collaborative orientations and responsive practices. Boston: Allyn & Bacon.
- Schaffner, C.B. & Busswell, B.E. (1992). Connecting Students: A Guide to Thoughtful Friendship Facilitation for Educators and Families, PEAK Parent Center, Colorado Springs, Colorado.
- Sucuoğlu, B., & Kargın, T. (2010). İlköğretim'de kaynaştırma uygulamaları. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sucuoğlu, B , Özokçu, O . (2005). Kaynaştırma Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin Değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi , 6 (01) , 41-65 . DOI: 10.1501/Ozlegt_00000000086
- Stormont, M., Stebbins, M. S., & Holliday, G. (2001). Characteristics and educational support needs of underrepresented gifted adolescents. *Psychology in the Schools*, 38(5), 413-423. doi:10.1002/pits.1030
- Tekin - İftar, E. (2003). Davranış değişikliklerinin kalıcılığının ve genellenmesinin sağlanması. G. Kırcaali - İftar (Ed.), Davranış ve öğrenme sorunu olan çocukların eğitimi (s. 53 - 66). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Weyandt, L. L. (2007). Book Review: Barkley, R. A. (2006). Attention-Deficit Hyperactivity Disorder: A Handbook for Diagnosis and Treatment (3rd ed.). New York: Guilford. *Journal of Attention Disorders*, 11(2), 179-180. doi:10.1177/1087054707305334
- Wolery, M., Brookfield, J., Huffman, K., Schroeder, C., Martin, C. G., Venn, M. L., & Holcombe, A. (1993). Preparation in preschool mainstreaming as reported by general early education faculty. *Journal of Early Intervention*, 17(3), 298-308.

Bölüm 4

Kaynaştırma Öğrencisine Dair Okul Yönetimi ve Rehberlik Süreçleri

4. Kaynaştırma Öğrencisine Dair Okul Yönetimi ve Rehberlik Süreçleri

4.1 Kaynaştırma/Bütünleştirme Uygulamalarının Temelini Oluşturan Ulusal Yasal Düzenlemeler

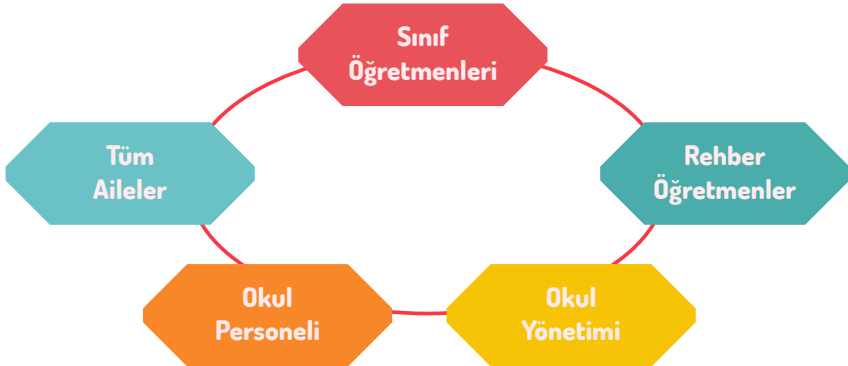
- TC Anayasası
- 222 Sayılı Eğitim Kanunu
- 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu
- 5378 Sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve K.H.K. Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında K.H.K.
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği
- Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği
- Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği

4.2 Eğitimsel İhtiyaç Tespiti ve Rehberlik Süreci

Okulumuzda eğitim öğretime devam eden özel gereksinimi ve/veya engeli olan öğrencimizin eğitimsel ihtiyacını tespit edip rehberlik yapmak için;

- Öğrencimizin eğitim-öğretimi ile ilgili olarak yasal düzenlemeleri biliyor muyuz?
- Öğrencimizin ilgili öğretmenleri biliyor mu?
- Öğrencimiz ve velisi haklarını biliyor mu?
- Yol haritamızı nasıl belirliyoruz? (bireysel olarak/eğitim kurumu olarak) sorularına yanıt bularak çalışmalara başlayabiliriz.

4.3 Ekip Çalışması

4.4 Kaynaştırma Uygulamalarında Okul Yönetimi Görev ve Sorumlulukları;

Okul yönetiminin bütünleştirme uygulamalarını destekleyici bir tutum içinde olması sürecin etkililiğini etkileyen en önemli faktörlerdendir. Diğer faktörler;

- Kararlılık,
- Öğrenme ortamlarında düzenleme,
- Destek eğitim personelinin sağlanması süreci,
- BEP yönetimi, öğrenme ve öğretme süreçlerini takibi,
- Aile bilgilendirme süreç yönetimi,
- Paydaşlar arası işbirliğini sağlamak,
- Hizmet içi eğitim programlarının düzenlenmesidir.

4.5 Kaynaştırma Uygulamalarında Okul Rehberlik Servisi Görev ve Sorumlulukları;

- Sınıf öğretmeni, aile ve destek personeli ile işbirliği,
- BEP birimine destek,
- Aile eğitimleri,
- Okul rehberlik servisi; Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM), Hastaneler, Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ile işbirliği,
- Özel eğitim hizmetleriyle ilgili mevzuatı takip etmektir.

4.6 Sınıf Öğretmeninin Görev ve Sorumlulukları

- Çocuğun eğitsel ve sosyal gelişimini izleme ve değerlendirme,
- Öğrenci yönlendirme önerisi (RAM, sağlık kurumları, spor kulüpleri, sosyal, kültürel ve sanatsal etkinlikler)
- Öğrenme ve öğretim süreçlerini planlama,
- Destek personel işbirliği,
- Aile toplantıları,
- Eğitim ortamının düzenlenmesidir.

4.7 Rehber Öğretmenin Yol Haritasında;

- Öğrencinin Özel Eğitim Yerleştirme Raporu
- Destek Eğitim Hizmetleri Raporu
- Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu
- Bireysel Gelişim Formu
- RİBA Formları (Veli, Öğrenci, Öğretmen)
- Psikolojik Destek/Sağlık Kuruluşuna Yönlendirme
- Okul/Sınıf Risk Haritası

Belirtilen form ve raporların disiplinlerarası çalışma ile oluşturulması ana çerçeveyi çizmektedir.

4.8 Rehberlik İhtiyaç Belirleme Anketi Örneği

Rehberlik İhtiyaçları	Hayır kesinlikle katılmıyorum	Hayır katılmıyorum	Kararsızım	Evet katılıyorum	Evet kesinlikle katılıyorum
1. Gerekğinde 'hayır diyebilme becerisi' geliştirmeye ihtiyaçları var.					
2. Öfkesini kontrol edebilmeyi öğrenmeye ihtiyaçları var.					
3. Etkili kararlar verebilmek için neler yapmaları gerektiğini öğrenmeye ihtiyaçları var.					
4. Özgüven kazanma yönünde neleri yapabileceklerini bilmeye ihtiyaçları var.					
5. Haklarını uygun yollarla savunmayı öğrenmeye ihtiyaçları var.					
6. Etkili iletişim becerileri (beden dili, etkin dinleme, empati vb.) geliştirebilmeye ihtiyaçları var.					
7. Akran baskısı ile nasıl baş edebileceklerini öğrenmeye ihtiyaçları var.					
8. Stresle baş edebilme konusunda bilgi sahibi olmaya ihtiyaçları var.					
9. Ergenlik döneminin duygusal sorunları ile baş etme becerisi kazanmaya ihtiyaçları var.					
10. Ergenlik döneminin cinsel gelişim özellikleri (cinsel kimlik, fiziksel ve hormonal değişiklikler vb.) konusunda bilgi sahibi olmaya ihtiyaçları var.					
11. Etkin çatışma çözme becerileri geliştirmeye ihtiyaçları var.					
12. Etkili problem çözme becerileri geliştirmeye ihtiyaçları var.					
13. Bağımlılık yapan maddelerin kullanımının olumsuz etkileri konusunda bilgi sahibi olmaya ihtiyaçları var.					
14. Karşı cinsle sağlıklı iletişim kurabilme becerisi kazanmaya ihtiyaçları var.					
15. İhmal-istismardan korunma yönünde bilgi sahibi olmaya ihtiyaçları var.					
16. Güvenli internet kullanımı yönünde bilgi sahibi olmaya ihtiyaçları var.					
17. Teknoloji bağımlılığının olumsuz etkilerinden nasıl korunabileceklerini öğrenmeye ihtiyaçları var.					

4.9 Sınıf Risk Haritası

Sıra No:
Sınıf Şube:
Okul Numarası:
Öğrencinin Adı Soyadı:
Anne en fazla ilkokul mezunu
Baba en fazla ilkokul mezunu
Tek çocuk olan
5 ve üstü kardeşi olan
Anne ve babası ayrı yaşayan
Anne ve babası boşanmış olan
Yalnızca annesi ile yaşayan
Yalnızca babası ile yaşayan
Annesi hayatta olmayan
Babası hayatta olmayan
Anne ve babası hayatta olmayan
Şehit çocuğu
Yalnızca büyükanne/ büyükbabasıyla yaşayan
Yalnızca diğer akrabalarıyla yaşayan
Koruyucu aile gözetiminde olan
Sevgi Evlerinde kalan
Soyal Hizmetler
Ailesinde süregelen hastalığı olan
Ailesinde ruhsal hastalığı olan
Ailesinde bağımlı bireyler bulunan (alkol/madde)
Ailesinde cezai hükümlü bulunan
Ailesi mevsimlik işçi olan
Aile içi şiddete maruz kalan
Özel Yetenekli tanısı olan
Yetersizlik alanında özel eğitim raporu olan
Süreğen hastalığı olan
Ruhsal hastalığı olan
Danışmanlık Tedbir Kararı olan
Eğitim Tedbir Kararı olan
Maddi sıkıntı yaşayan
Sürekli devamsız olan
Bir işte çalışan
Akademik başarısı düşük
Riskli akran grubuna dahil olan
Diğer

4.10 Öğrenci Okula Kayıt/Raporlandırma Sürecinde Rehberlik Servisi İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu Kararı Örneği

T.C.
ATAŞEHİR KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
İLÇE ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ KURULU KARARI

KARAR TARİHİ	30/10/2019
KARAR SAYISI	08
KARAR KONUSU	25/10/2019 (423)- 18/10/2019 (422)- 06/09/2019 (416)- 11/10/2019 (421) tarifli Özel Eğitim Değerlendirme Kurul Raporu

31.05.2006 tarih ve 26184 sayılı MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 14. maddesine uygun olarak oluşturulan İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu 30/10/2019 tarihinde İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Şube Müdürü Ali EROĞLU başkanlığında toplanarak;

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından tanılanması yapılarak Rapor düzenlenmiş olan aşağıda bilgileri çıkarılmış öğrencilerin durumları aynı yönetmeliğin 16.,17. ve 18.maddelerinde belirtilen usul ve esasları doğrultusunda değerlendirilerek, isimlerinin karşılığında yer alan özel eğitim okul ve sınıflarına yerleştirilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

S. N.	T.C.No:	Adı Soyadı	Okulu/Sınıfı	Foto. No:	Engel Türü	Yerleştirme Türü	Yerleştir. Uygun Gösterilen Okul
1	3105010000	Öğrenci Adı Soyadı	Okul Adı	2018/903	Dil ve Konuş. Güçsüzlüğü- Özel eğit. gerektiren Haf.Düz. Otizm Spek. Boz.	Yarı zamanlı Kaynaştırma	Ali Nihat Tarkan İ.O
2	3105010000	Öğrenci Adı Soyadı	Okul Adı	2019/257	Hafif Düz. Zih. Yet.	Özel Eğitim Meslek okulu (Hafif Düz. Zih. Yet.)	Ataşehir Özel Eğitim Meslek Okulu
3	3105010000	Öğrenci Adı Soyadı	Okul Adı	2018/994	Orta Düz. Zih. Yet.- Orta Düz. Otizm Spektrum Boz.	Özel eğit. Uygun Okulu 3. Kad. (orta veya ağır düzey Otizm spektrum boz.)	Ataşehir Yurtarı Enne Ö.E.E.O. 3. Kademe
4	3105010000	Öğrenci Adı Soyadı	Okul Adı	2017/30	Orta Düzey Zih. Yet.- İstid. Yet.	Özel Eğitim Sınıfları/Orta ve Ağır Zihinsel	Cebeli Yarımadası İlkokulu
5	3105010000	Öğrenci Adı Soyadı	Okul Adı	2019/354	İhtiyaçlar Yet. Azlığı	Yarı Zamanlı Kay.	Başarı Kurumunda O.O.

İlçe Özel eğitim hizmetleri kurulu kararında; okul ve sınıflara yerleştirme yer almaktadır. Öğrenci bilgileri okul adı, engel türü, yerleştirme türü, yerleştirmesi uygun görülen okul ismi yer almaktadır.

4.11 Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
PENDİK KAYMAKLIĞI
Pendik Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü
Özel Eğitim ve Değerlendirme Kurulu Raporu
(Destek Eğitim)

Fotograf

T.C. Kimlik No	Baba Adı	Doğum Tarihi
Adı Soyadı	Anne Adı	Doğum Yeri
Adresi	Sınıfı	İl/İlçe
Okulu	Telefon	
Tıbbi Tanı ORTA BİLİŞSEL GEÇİKME+EPILEPSİ+CP+KONVERJAN KONKORDİTAN STROBİSNUS		
Dosya No	İnceleme No	Karar Tarihi
	63	31/05/2019
Karar Sayısı		19-22
Rapor Kayıt No	Rapor Başlangıç Tarihi	Rapor Bitiş Tarihi
	31/05/2019	30/05/2020

EĞİTSEL DEĞERLENDİRME VE TANII

Serebral Palsi
Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik
Süreçlerin Hastalık

ÖNERİLEN DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARI

Yapılan Eğitsel Değerlendirme ve tanılama sonucuna göre:
26/12/2008 tarih ve 284 sayılı TTKB Kararı ile Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı doğrultusunda,
Destekli Oturma Modülü (Kaba Motor)
Tutma ve Bırakma (İnce Motor)
Desteksiz Oturma Modülü (Kaba Motor)
Sirt Üstü Modülü (Kaba Motor)
Yüz Üstü Modülü (Kaba Motor)
modüllerini içeren destek eğitimi program/ları/ından yararlanılması.

DESTEK EĞİTİM KARARI

Yukarıda kimlik bilgileri belirtilen bireye önerilen destek eğitim programı ve ektteki eğitim planında yer alan ihtiyacı doğrultusunda;
... 3 Yıl ... süre ile ... Bireysel ... destek eğitiminden yararlanmasına oybirliğiyle / oyçokluğuyla karar verilmiştir.

BİREYİN GİDEBİLECEĞİ ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYON MERKEZİ/BİRİMİ PROGRAMLARI

Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı (Bireysel)

Not : Rapor süresi 1 yıldan daha uzun süreli olan ÖEDK Raporlarına ait Eğitim Planının, mevzuat gereği birinci yılın sonunda yenilenmesi gerektiğinden, ilgili RAM'a başvurunuz gerekmektedir.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
PENDİK KAYMAKLIĞI
Pendik Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü
Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Eğitim Planı

Rapor Kayıt Numarası	İnceleme Tarihi	Plan Numarası
T.C. Kimlik No	Adı Soyadı	1

EĞİTİM PERFORMANSI

Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı

Destekli Oturma Modülü (Kaba Motor)
Programın özelliği gereği, amaçlarda önerilen modül kazanımlarının tamamlanması gerekmektedir, eğitim performansı ayrıca belirtilmemiştir.
Desteksiz Oturma Modülü (Kaba Motor)
Programın özelliği gereği, amaçlarda önerilen modül kazanımlarının tamamlanması gerekmektedir, eğitim performansı ayrıca belirtilmemiştir.
Sirt Üstü Modülü (Kaba Motor)
Programın özelliği gereği, amaçlarda önerilen modül kazanımlarının tamamlanması gerekmektedir, eğitim performansı ayrıca belirtilmemiştir.
Tutma ve Bırakma (İnce Motor)
Programın özelliği gereği, amaçlarda önerilen modül kazanımlarının tamamlanması gerekmektedir, eğitim performansı ayrıca belirtilmemiştir.
Yüz Üstü Modülü (Kaba Motor)
Programın özelliği gereği, amaçlarda önerilen modül kazanımlarının tamamlanması gerekmektedir, eğitim performansı ayrıca belirtilmemiştir.

İHTİYAÇLARI

1. Bireyin karar verilen Destek Eğitim Programı/Programlarındaki modül/modüllerden Amaçlar Bölümünde seçilmiş olan kazanımları öncelikli olarak kazandırılması.
2. Bireyin verilen program dahilinde aileyi, bireyin yetersizliği, bireyin eğitime nasıl katkısı bulunacağı, evde yapılacak tecrübeler ve yasal bakımlarda bireyi rehberlik edilmesi sağlanması.

AMACLAR

Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı

Destekli Oturma Modülü (Kaba Motor)
Programın özelliği gereği, önerilen modülün tüm kazanımları gerçekleştirilecektir.
Desteksiz Oturma Modülü (Kaba Motor)
Programın özelliği gereği, önerilen modülün tüm kazanımları gerçekleştirilecektir.
Sirt Üstü Modülü (Kaba Motor)
Programın özelliği gereği, önerilen modülün tüm kazanımları gerçekleştirilecektir.
Tutma ve Bırakma (İnce Motor)
Programın özelliği gereği, önerilen modülün tüm kazanımları gerçekleştirilecektir.
Yüz Üstü Modülü (Kaba Motor)
Programın özelliği gereği, önerilen modülün tüm kazanımları gerçekleştirilecektir.

Özel Eğitim değerlendirme kurulu raporunda öğrencinin; eğitsel değerlendirme ve tanısı, önerilen özel eğitim hizmeti, yönlendirme kararı yer almaktadır.

4.12 Öğrenci Okula Kayıt/Raporlandırma Sürecinde Rehberlik Servisi

- Aile görüşmesi düzenlenir (Öğrencinin gelişimsel ve eğitsel bilgileri, psiko-sosyal yaşantısı, sosyal becerileri, ilgi alanları vb.gibi, Ailenin tutumu ve beklentisi ve Genel sağlık durumu ile ilgili bilgi alınır).
- BEP ekibi kurulur (Okul Yönetimi, Rehber Öğretmen, Sınıf Rehber Öğretmeni, Branş Öğretmenleri, Aile, Öğrenci).
- Sınıf Rehber Öğretmeni ve Branş öğretmenleri ile aile görüşmesi notları paylaşılır.
- Kaynaştırma öğrencilerinin takibi için takvim düzenlenir.
- Dahil olacağı sınıf öğrencileri ile rehberlik çalışmaları yürütülür.

4.13 Öğrenci Okula Kayıt/Raporlandırma Sonrasında Rehberlik Servisi

Öğrenci Destek Eğitim Hizmeti alıyor ise;

- Destek Eğitim Raporu incelenir,
- Rehabilitasyon Merkezi ile iletişim kurulur,
- Sınıf Rehber Öğretmeni Özel Eğitim Öğretmeni ile iletişim kurar.

Öğrencinin Bedensel Engeli var ise;

- Okul Rehber Öğretmeni Okul içi fiziksel alan düzenleme konusunda alan uzmanından görüş alınır.
- Okul yönetimi ile paylaşarak gerekli okul, sınıf içi düzenlemeler yapılır.

Öğrencinin Süreğen bir hastalığı var ise;

- Genel sağlık durumu, olası riskler konusunda takip ettiği hekim ile aile aracılığı ile iletişim sağlanır.

Öğrenci Destek Eğitim Hizmeti alıyor ise;

- Kademe geçişlerinde Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu,
- Destek Eğitim Hizmetleri Raporunun yenilenmesi sürecinde Bireysel Gelişim Raporu Sınıf Rehber Öğretmeni ve Rehber Öğretmenler tarafından doldurularak kapalı zarf içerisinde Rehberlik Araştırma Merkezine verilmek üzere veliye teslim edilir.

Öğrenci Eğitsel İzleminde Kaynaştırma Öğrencisi olarak eğitime devam etmekte zorlandığı gözlemleniyor ise;

- BEP Kurulu toplanır,
- Rehabilitasyon Merkezi ile iletişime kurulur,
- Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu oluşturulur,
- Aile görüşmesi planlanır,

- Tanılama ve değerlendirme için öğrenci RAM'a yönlendirilir,
- Rehber Öğretmen tarafından süreç takibi yapılır.

Akademik, sosyal, davranışsal olarak yaş dönemine uygun olmayan özellikler gözlemlenen TANILANMAMIŞ öğrencilerin yönlendirilmesi;

- Sınıf Rehber Öğretmeni ve Rehber Öğretmen Okul Yönetimini bilgilendirir,
- Aile görüşmesi planlanır,
- Öğrencinin okul yaşantısına ait gözlemler raporlanır,
- Aile RAM'a yönlendirilir,
- Rehber Öğretmen tarafından süreç takibi yapılır.

4.14 Geçiş Planı

Geçiş planı öğrencinin güçlü yanları ve ihtiyaçları dikkate alınarak, sunulan eğitim hizmetinde tüm paydaşlarla işbirliği içinde geliştirilen, her aşamada öğrenciye hizmet sunan kişi ve kurumlar için yönlendirici bilginin sunulduğu, öğrencinin ilgi, yetenek, mevcut performans, geliştirilmeye açık güçlü ve zayıf yanlarının rapor edildiği, yazılı bir dokümandır.

Öğrenci yeni bir eğitim kuruma geçeceği zaman, gideceği kurumun özellikleri, personelin görev ve sorumlulukları hakkında bilgilendirici görüşme veya toplantılar yapılabilir, çevreye uyum etkinlikleri düzenlenebilir.

Dikey bir düzlemde gerçekleşen geçişler olduğu gibi öğrencinin hayatında yatay düzlemde gerçekleşen geçişler de söz konusudur.

4.15 Kaynaştırmaya Dair Rehberlik Etkinlikleri

Ortak etkinlikler düzenlenerek ailelerin birbirleri ile vakit geçirmelerine ve birbirlerini tanımalarına fırsat verilebilir.

Bu ortak etkinlikler;

- Aile atölyeleri,
- Okul aile birliği etkinlikleri,
- Sınıf günleri,
- Okul günleri,
- Kermes,
- Uzman toplantıları,
- Drama/tiyatro çalışmaları
- Beceri geliştirici etkinlikler (Ahşap boyama, nakış, origami, enstrüman vb...)
- Film günleri gibi çeşitlendirilebilir.
- Ev ziyaretleri yapılabilir.

Ortak özellik ve ihtiyaçları olan ailelerin paylaşımlarda bulunabilmeleri için birbirlerini ziyaret etmelerine yönelik organizasyonlar yapılabilir.

Öğretmenlere Yönelik Atölye Çalışmaları ve Sivil Toplum Kuruluşları ile Sosyal Kulüp çalışmaları düzenlenebilir..

Öğretmenler kaynaştırma uygulamalarına;

Öğrenci ile ilgili bilgi edinerek,

Güçlü ve Zayıf yönlerini tanımlamayıarak,

Kaynaştırma öğrencisinin engel türüne uygun düzenlemeler yaparak,

Sınıftaki diğer öğrencileri sınıfa yetersizliği olan bir öğrencinin katılacağı fikrine hazırlayarak katkı sağlar.

Okul Yönetimi kaynaştırma uygulamalarına;

Bütünleştirici bir vizyon kazandırmak,

Öğretmenlere destek vermek,

Kayıtlarda önyargılı olmamak,

Özel gereksinimi olan öğrencilerin sınıflara dengeli yerleştirilmesi,

Bütünleştirme olgusunu kabul eden bir okul iklimi yaratılmak,

Okul Geliştirme Ekibiyle birlikte bütünleştirme konularında projeler üreterek katkı sağlar ve yönetir

Okulumuzdaki Yapılacak Çalışmalara Nasıl Başlamalıyız?

*Öz değerlendirmemi yaptım. (mesleki gereksinimleri)

*Çocuklarımı tanıdım.

*Okulumu tanıdım.

*Çevremi tanıdım.

*Sorunları belirledim.

*İhtiyaçları belirledim.

*Yardım alabileceğim yerleri/kişileri belirledim.

*Planlamamı yaptım (Öğretim sürecinde eğitimin paydaşları ve toplumun diğer üyeleri ile birlikte nasıl çalışırım?)

Basamakları tamamlandığında alternatif yol haritaları belirlenmektedir.

Okullardaki kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarına yönelik uygulamalar aynı zamanda, pek çok kurumun bir arada çalışmasını da gerektirmektedir. Bu kurumlar;

- Rehberlik ve Araştırma Merkezleri,
- Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri
- İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri,
- Sivil toplum kuruluşları,
- İlgili Bakanlıklar (Sağlık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı)
- Yerel Yönetimler,
- İlgili resmi kurumlardır.

Eğitimin bütününün bir ekip çalışması gerektirdiği unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

- MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Okullarımızda 3NK (Neden, Nasıl, Niçin?) Yönetici, Öğretmen, Aile Kılavuzu , 2010, Ankara.
- <https://www.mevzuat.gov.tr/> • <https://orgm.meb.gov.tr/>

Bölüm 5

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Nedir?

5. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Nedir?

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin takip ettikleri program esas alınarak gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara ulaşmaya yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programıdır.

Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için takip edecekleri eğitim programı temel alınarak Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı hazırlanması esastır. Bu programda;

- Eğitim planında yer alan yıllık amaçlara ve kısa dönemli amaçlara,
- Sunulacak destek eğitim hizmetinin türüne, süresine ve hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağına,
- Öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknikler ile öğretim materyallerine,
- Eğitim ortamına ilişkin düzenlemelere,
- Davranış problemlerini önlemeye ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile olumlu davranış kazandırmaya yönelik uygulanacak yöntem ve tekniklere,
- Öğrencinin kişisel bilgilerine yer verilir.

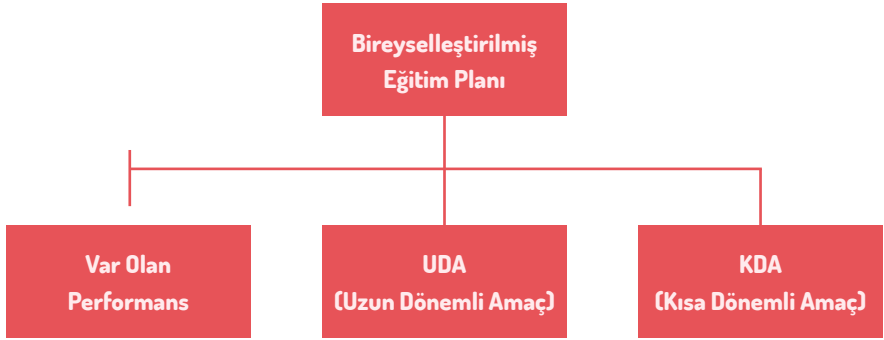
Herkes için eğitim hakkının ve bütünleşmenin kabul edildiği uluslararası sözleşmelerde, özel gereksinimli çocukların, en az kısıtlayıcı eğitim ortamından yararlanabilmesi için çeşitli yükümlülükler getirilmiş, bazı devletler eğitim sistemlerinde ve okullardaki uygulamalarda gerekli değişiklik ve düzenlemeleri yapmıştır. Aşağıda Amerika ve İngiltere örneklerine yer verilmiştir.

İngiltere, kaynaştırma/bütünleştirme konusunda eğitim sisteminde özel gereksinimli çocuklar için çok yönlü ve aşamalı değerlendirme yapılması ile Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı hazırlanması konuları öne çıkarmaktadır.

İngiltere’de tüm özel gereksinimli çocukların gereksinimlerini belirleyebilmek ve karşılayabilmek için tek tip değerlendirme ve eğitim yaklaşımının yeterli olmadığı görülmüş, bu nedenle, beş aşamalı bir özel eğitim değerlendirme ve öğretim sistemi oluşturulmuştur. Bu aşamaların birinci, ikinci ve üçüncüsünde enformel değerlendirme ve kaynaştırma, dördüncü ve beşinci aşamalarda da formel değerlendirme ve gerekli görülen durumlarda ayrıştırma yer almaktadır. Bu beş aşamadan ilki; sınıf ya da branş öğretmeni, aldığı eğitimden tam olarak yararlanamadığını düşündüğü bir öğrenciyi enformel olarak değerlendirerek, öğrenci için bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlamaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki özel eğitim hareketi 1950 ve 1960'lardaki insan hakları hareketiyle başlamıştır. 1975 yılında Tüm Engelli Çocukların Eğitimi yasası özel gereksinimli çocukların devlet okullarına gitme, gereksinim duydukları hizmetlere ücretsiz erişme ve mümkün olduğunca genel eğitim sınıflarında özel gereksinimli olmayan çocuklarla birlikte eğitim görme haklarını kapsamaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde kabul edilen bu yasa özel gereksinimli bireylerin eğitimine ilişkin çeşitli önemli kararları içermektedir. Bu kararlardan Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ile ilgili olan kısım şu şekildedir; Özel gereksinimli öğrenciler için eğitimin yeri, süresi, amacı ve kimler tarafından verileceğini yasal olarak güvence altına almak için Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı hazırlanmaktadır.

5.1 Var Olan Performans Nedir?

Ayrıntılı değerlendirme sonuçlarına dayalı olarak hazırlanan, öğrencinin yapabildikleri ve yapamadıklarının betimlenmesidir.

Var Olan Performans Yazılırken Dikkat Edilmesi Gerekenler

- Tüm derslere ilişkin performansı alınmalıdır,
- Performans Değerlendirme, öğrencinin yapabildiklerini ve yapamadıklarını belirtmelidir,
- Performans Değerlendirme, ölçülebilir ve gözlenebilir olmalıdır.

5.2 Uzun Dönemli Amaç Nedir?

Bir dönem ya da bir öğretim yılı sonunda öğrencinin var olan performans düzeyi, öğrenme hızı ve özellikleri dikkate alınarak belirlenen edinebileceği kazanımlardır. Değerlendirme verilerine dayalı olarak bireyin güçlü ve zayıf yönleri ile birlikte tercih ettiği öğrenme biçimini içermelidir. Bu program BEP ekip üyeleri, anne, baba ve eğitimciler tarafından öncelikli maddeler olarak kabul edilmelidir. (White ve Haring,1980 ;Charles,1980). Bilişsel, psikomotor ve duygusal bölümleri içerdiği gibi uygun olduğu durumlarda mesleki ve öz bakım becerileri de içermelidir.

5.3 Kısa Dönemli Amaç Nedir?

Bireyin sahip olduğu performans düzeyinde uzun dönemli amaçlara ulaşacağı süreçte yer alan kısa dönemli öğrenme basamaklarının her birine verilen isimdir. Kısa dönemli amaçlar bireyin bir gün, bir hafta, bir ay ya da bir ünite sonunda hangi performans düzeyine ulaşacağını ölçülebilir ifadesidir. Eğitsel performans düzeyi ile uzun dönemli amaçlar arasında ölçülebilir, ara basamaklar olarak tanımlanabilir.

5.4 Kaba Değerlendirme Nedir?

Kaba değerlendirme öğrenciye verilecek eğitimin sıfır noktasını belirlemez. Eğitime başlanacak yeri saptamaktır. Yine kaba değerlendirme ile öğrencinin ne durumda, hangi aşamada olduğu belirlenir. Yani öğrencinin performans durumu ortaya çıkarılır. Neleri yapabildikleri belirlenerek, kaldığı yerden eğitime devam edilir. Rehberlik etmek veya özel eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi için performans ölçümünün mutlaka yapılması gerekir.

5.5 Örnek Kaba Değerlendirme Formu

KABA DEĞERLENDİRME FORMU

Dersin Adı: Matematik

Ritmik Sayma	Yıl Başı (Evet/ Hayır)	Ara Dönem (Evet/ Hayır)	Yıl Sonu (Evet/ Hayır)
1'den 10'a kadar birer ritmik sayar.			
1'den 20'ye kadar birer ritmik sayar.			
1'den 50'ye kadar birer ritmik sayar.			
10'dan 50'ye kadar onar ritmik sayar.			
5'den 50'ye kadar beşer ritmik sayar.			
2'den 50'ye kadar ikişer ritmik sayar.			
10'dan geriye doğru birer ritmik sayar.			
20'den geriye doğru birer ritmik sayar.			
50'den geriye beşer ritmik sayar.			
50'den geriye onar ritmik sayar.			
1'den 10'a kadar dokunarak sayar.			
10'a kadar bir sayıya karşılık gelen çokluğu tane olarak ifade eder.			
1'den 20'ye kadar dokunarak sayar.			
20'ye kadar bir sayıya karşılık gelen çokluğu tane olarak ifade eder.			
10'dan geriye doğru dokunarak birer ritmik sayar.			
20'den geriye doğru dokunarak birer ritmik sayar.			
50'den geriye doğru dokunarak birer ritmik sayar.			

5.6.1.Sınıf Matematik Dersi İçin BEP Örneği

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PLANI

Öğrencinin Adı-Soyadı: Pafi Erdeniz

Sınıfı: 1-E

BEP Hazırlama Tarihi: 07.02.2020

BEP Birim Üyeleri: Sınıf Öğretmeni, Rehber Öğretmen, Branş Öğretmenleri (Beden Eğitimi, Müzik...), Okul Müdür Yardımcısı, Müdür, Öğrencinin Velisi

Var Olan Performans: Varlıkları görsel özelliklerine göre eşleştirir. Varlıkları parça bütün özelliklerine göre ayırt eder. 12den 10'a kadar ritmik sayar.

Uzun Dönemli Amaç (UDA)	Kısa Dönemli Amaç (KDA)	Ölçüt	Araçlar	Öğretim Yöntemleri	Başlangıç ve Bitiş Tarihi
Sayıları okur ve yazar.	1 ile 5 arasında söylenen rakamı gösterir.	7/8	Eğitim kartları	Doğrudan Öğretim	07.02.2020
	1 ile 5 arasında söylenen rakamı söyler.	7/8	Eğitim kartları	Doğrudan Öğretim	12.02.2020
	1 ile 5 arasında yazması istenen rakamı yazar.	7/8	Defter	Doğrudan Öğretim	19.02.2020
	5 ile 10 arasında söylenen rakamı gösterir.	7/8	Eğitim kartları	Yanlışsız Öğretim	26.02.2020
	5 ile 10 arasında söylenen rakamı söyler.	7/8	Kitap	Yanlışsız Öğretim	04.03.2020
	5 ile 10 arasında yazması istenen rakamı yazar.	7/8	Defter	Yanlışsız Öğretim	11.03.2020

5.7.9.Sınıf Matematik Dersi İçin BEP Örneği

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PLANI

Öğrencinin Adı-Soyadı: Pafi Erdeniz

Sınıfı: 9-E

BEP Hazırlama Tarihi: 07.02.2020

BEP Birim Üyeleri: Sorumlu Sınıf Öğretmeni, Matematik Öğretmeni, Rehber Öğretmen, Branş Öğretmenleri (Beden Eğitimi, Müzik...), Okul Müdür Yardımcısı, Müdür, Öğrencinin Velisi

Var Olan Performans:12den 20'ye kadar birer ritmik sayar. Rakamları ayırt eder. Sayıları büyük-küçük olma durumuna göre karşılaştırır.

Uzun Dönemli Amaç (UDA)	Kısa Dönemli Amaç (KDA)	Ölçüt	Araçlar	Öğretim Yöntemleri	Başlangıç ve Bitiş Tarihi
Küme işlemleri yardımıyla problemler çözer.	Küme kavramını bilir.	4/5	Gerçek nesneler, Kitap	Doğrudan Öğretim	07.02.2020
	Boş kümeyi tanıır..	4/5	Kitap, Eğitim kartları	Doğrudan Öğretim	12.02.2020
	Kümenin eleman sayısını belirtir.	4/5	Teknolojik Araçlar	Yanlışsız Öğretim	19.02.2020
	Eşit kümeyi bilir.	4/5	Kitap, Eğitim kartları	Yanlışsız Öğretim	26.02.2020
	Eş olan iki kümeyi gösterir.	4/5	Kitap, Eğitim kartları	Doğrudan Öğretim	04.03.2020
	Eleman sayısı 1 ile 10 arasında olan kümeleri kullanarak problem çözer.	4/5	Teknolojik Araçlar	Doğrudan Öğretim	11.03.2020
	Eleman sayısı 10 ile 20 arasında olan kümeleri kullanarak problem çözer.	4/5	Teknolojik Araçlar	Doğrudan Öğretim	18.03.2020

5.8.1.Sınıf Beden Eğitimi Dersi İçin BEP Örneği

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PLANI

Öğrencinin Adı-Soyadı: Kiraz Yeşil

Sınıfı: 1-S

BEP Hazırlama Tarihi: 07.02.2020

BEP Birim Üyeleri: Sınıf Öğretmeni, Rehber Öğretmen, Branş Öğretmenleri (Beden Eğitimi, Müzik...), Okul Müdür Yardımcısı, Müdür, Öğrencinin Velisi

Var Olan Performans: Tek ayak üstünde durur. Denge tahtası üzerinde yürür. Düz çizgi üzerinde yürür.

Uzun Dönemli Amaç (UDA)	Kısa Dönemli Amaç (KDA)	Ölçüt	Araçlar	Öğretim Yöntemleri	Başlangıç ve Bitiş Tarihi
Yer değiştirme hareketlerini yapar.	Olduğu yerde çift ayak zıplar.	3/4		Doğrudan Öğretim	07.02.2020
	Parmak ucunda yürür.	3/4		Doğrudan Öğretim	12.02.2020
	Uzanma çalışmaları yapar.	3/4		Doğrudan Öğretim	19.02.2020
	Parmak ucunda yürürken uzanma çalışmaları yapar.	3/4		Doğrudan Öğretim	26.02.2020
	Yaylanma çalışmaları yapar.	3/4	Trambolin	Doğrudan Öğretim	04.03.2020
	Çeşitli şekillerde koşular yapar.	3/4		Fırsat Öğretimi	11.03.2020
	Çeşitli engeller üstünden çift ayak zıplar.	3/4	Slalom Çubukları	Fırsat Öğretimi	18.03.2020
	Çeşitli şekillerde yuvarlanmalar yapar.	3/4		Fırsat Öğretimi	25.03.2020

5.9 9.Sınıf Beden Eğitimi Dersi İçin BEP Örneği

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PLANI

Öğrencinin Adı-Soyadı: Kiraz Yeşil

Sınıfı: 9-S

BEP Hazırlama Tarihi: 07.02.2020

BEP Birim Üyeleri: Sorumlu Sınıf Öğretmeni, Beden Eğitimi Öğretmeni, Rehber Öğretmen, Branş Öğretmenleri, Okul Müdürü Yardımcısı, Müdür, Öğrencinin Velisi

Var Olan Performans: Çift ayak sıçrayabilir. Spor dallarına hazırlayıcı çalışmalar yapılabilir.

Uzun Dönemli Amaç (UDA)	Kısa Dönemli Amaç (KDA)	Ölçüt	Araçlar	Öğretim Yöntemleri	Başlangıç ve Bitiş Tarihi
Sporda ısınma ve soğuma egzersizlerinin önemini açıklar.	Vücudunun bölümlerini tanır.	3/4		Doğrudan Öğretim	07.02.2020
	Vücudunun bölümlerini serbest hareket ettirir.	3/4		Doğrudan Öğretim	12.02.2020
	Serbest koşar	3/4		Fırsat Öğretimi	19.02.2020
	Kafasını hareket ettirir.	3/4		Yanlışsız Öğretim	26.02.2020
	Kollarını esneterek hareket ettirir.	3/4		Doğrudan Öğretim	04.03.2020
	Bacaklarını esneterek hareket ettirir.	3/4		Doğrudan Öğretim	11.03.2020
	Kollarını kaldırır ve indirir.	3/4		Doğrudan Öğretim	18.03.2020
	Bacaklarını açar ve kapatır.	3/4		Doğrudan Öğretim	25.03.2020

KAYNAKÇA

- Batu, S. ve Kırcaali-İftar, G. (2010). Kaynaştırma. Ankara: Kök yayıncılık.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2008). İlköğretimde kaynaştırma uygulamaları. Yaklaşımlar, yöntemler, teknikler. İstanbul: Morpa
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği
- https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_07/09101900_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeli_07072018.pdf
- Özel Eğitim Programları
- <http://orgm.meb.gov.tr/www/ozel-egitim-ile-ilgili-yayimlar/icerik/123>
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_09/18015222_bireyselletirilmieitimprogram.pdf
- Türkiye'de Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim: Politika Ve Uygulama Önerileri
- https://www.sabancivakfi.org/i/content/4860_2_Turkiyede_Kaynastirma_Butunlestirme_Yoluyla_Egitim_Politika_ve_Uygulama_Onerileri.pdf
- Kadıköy Rehberlik ve Araştırma Merkezi
- http://mebik2.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/34/12/161110/dosyalar/2016_02/04040602_bireyselletirilmieitimprogram.pdf

Bölüm 6

Empati Becerisine Yönelik Atölye Çalışması

6. Empati Becerisine Yönelik Atölye Çalışması

Empatiye yönelik atölye çalışması 2008 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları'ndan çıkan "Pusulâ" adlı kitabın "İleriye Doğru Bir Adım At" etkinliğinin uyarlamasıdır. Etkinlik "Ben Varsam Okulum Bütün" projesinin amaçları doğrultusunda hazırlanıp, uygulanmıştır. Atölye süresi ortalama 60 dakika sürmektedir ve 20 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir.

Atölyenin amaçları arasında farklı engel gruplarına dahil olanlara karşı empati geliştirmek, toplumdaki fırsat eşitsizliği üzerine bilinç düzeyi artırmak ve belirli sosyal azınlıklara ya da kültürel gruplara dahil olmanın getirebileceği kişisel sonuçlar üzerine anlayış geliştirmek yer almaktadır.

Atölye çalışması için rol kartları, geniş bir alan ve sakın bir müzik gerekmektedir. Çalışma çeşitli rol kartlarının katılımcılara dağıtılması, sonrasında çeşitli durumlarla beraber eğer bu durumları gerçekleştirebileceklerini düşünürlerse ileri doğru adım atmaları şeklinde gerçekleşmektedir. Roller içerisinde, "farklı gelişen çocuğa sahip bir anne", "Cerebral Palsy'li üniversite mezunu bir birey", "farklı gelişen bireylerin çalıştığı bir kafe sahibi" gibi çeşitli roller bulunmaktadır.

Katılımcılara roller dağıtıldıktan sonra yan yana dizilmeleri, okunacak durumlara karşı evet cevabını veriyorlarsa ileri doğru bir adım atmaları, hayır cevabını veriyorlarsa olduğu yerde kalmaları istenir. Durumlar arasında "ailenizle her yıl tatile çıkıyorsunuz", "ihtiyacın olduğunda tavsiye ve yardım için kime başvuracağınızı biliyorsunuz" gibi durum olayları yer almaktadır. Durumlar bittikten sonra katılımcılara bulunduğu pozisyonlara bakmaları, diğer katılımcılara göre ileride veya geride olup olmadıklarını gözlemlenmeleri istenir. Süreç sonunda katılımcılar sırayla rollerini açıklar ve diğer katılımcıların rolleriyle birlikte ileride veya geride olma durumları hakkında paylaşım yapılır ve atölye çalışması sonlandırılır.

Atölye çalışmasına ait yönergeler, roller ve durumların tümü ekte verilmiştir.

KAYNAKÇA

- Brander, P. (2008). Pusula: Gençlerle insan hakları eğitimi kılavuzu. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Flowers, N. (2010). Pusulacık. Çocuklar İçin İnsan Hakları Eğitimi Kılavuzu. Çev: Metin Çulhaoğlu. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 293.

EKLER

Ek 1.1 - ROLLER - Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik

- İşitme engelli, 28 yaşında, mimar, ailesiyle yaşamakta olan bir bireysin.
- 35 yaşında, 1 çocuk annesi, Ankara'dan Kars'a yeni atanmış, görme engelli müzik öğretmenisin.
- Bütün gününü aile apartmanında geçiren Down Sendromlu 19 yaşında bireysin.
- 45 yaşında, anne ve babasıyla yaşayan, yürüme engelli bir diplomasın.
- Bir Arap şeyhinin oğlusun, 26 yaşında fiziksel olarak ağır engelli (konuşamayan, yürüyemeyen) , zihinsel engeli olmayan bireysin.
- Cerebral Palsy'li, Boğaziçi Üniversitesi'nden ikiziyle aynı bölümden mezun olmuş bir bireysin.
- 33 yaşında engelli bir bireysin, senden 4 yaş küçük kardeşinle aynı şirkette çalışıyorsun.
- Down Sendromlu 28 yaşında kadın bir moda tasarımcısın.
- 24 yaşında, erkek, konuşamayan, bilgisayar aracılığıyla iletişim kuran, başkalarının desteği ile yürüten, medya ve iletişim mezunu Cerebral Palsy'li bir bireysin.
- Yüksek lisans öğrencisi, tekerlekli sandalye ile hareket edebilen bir bireysin.

Ek 1.2 - ROLLER- Diğer Bireylere Yönelik

- Engelli çocuğu olan, 32 yaşında, kadın bir pilotsun.
- Cerebral Palsy'li ikizi olan, Boğaziçi Üniversitesi'nden mezun bir bireysin.
- Engellilerin çalıştığı bir kafenin sahibisin.
- Büyük bir şirketin finans departmanında çalışmakta olan, hafif düzeyde engelli bir çalışma arkadaşına sahip bireysin.
- 6 yaşında zihinsel engeli sahip oğlu olan, eşinde boşanmış, bir şirkette üretim müdürlüğü yapmakta olan babasın.
- 3 yaşındaki ikiz çocuklarından biri Cerebral Palsy'li diğeri ise tipik gelişim göstermekte olan, 34 yaşında, iç mimar, çalışmayan bir annesin.
- Önemli ilaç şirketlerinde yönetim kadrosunda çalışmış, 37 yaşında Cerebral Palsy'li bir çocuğa sahip olduktan sonra işe ara vermiş, 2 çocuk annesi bir eczacısın.

EK 1.3 - Yönergeler

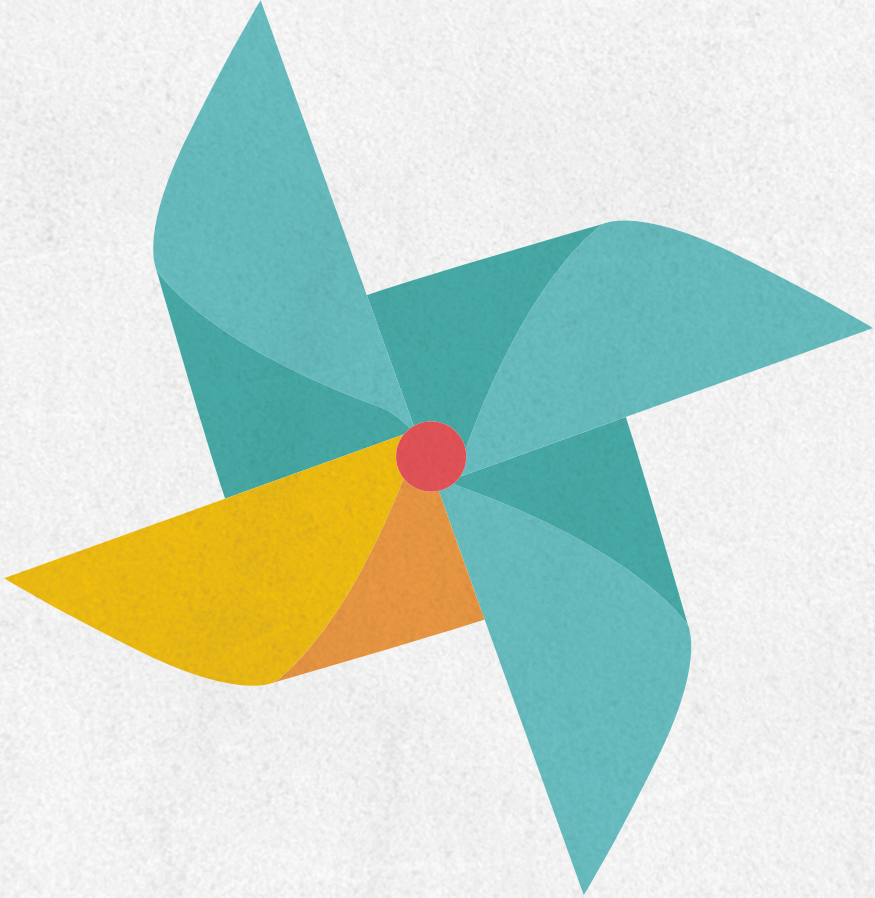
- Arka planda dinlendirici bir müziğin çaldığı rahat bir ortam yaratın. Ya da katılımcılardan sessizce oturmalarını isteyin.
- Rol kartlarını rastlantısal olarak dağıtın, her katılımcıya bir tane verin. Kartları kendilerine saklamalarını ve başka kimseye göstermemelerini söyleyin.
- Tercihen yere oturarak rol kartlarını içlerinden okumalarını rica edin.
- Şimdi, rollerine girmeye başlasınlar. Yardımcı olması için aşağıdaki sorulardan birkaçını yöneltin. Katılımcıların düşünmeleri, kendilerini ve yaşantılarını gözlerinde canlandırmaları için her sorudan sonra kısa bir ara verin: Çocukluğunuz nasıldı? Yaşadığınız ev nasıldı? Ne tür oyunlar oynardınız? Anne-babanız ne iş yapardı? vb. gibi.
- Şimdi, katılımcılardan atletizmdeki başlama çizgisinde olduğu gibi mutlak bir sessizlik içinde yanyana dizilmelerini isteyin.
- Katılımcılara durum ve olaylardan oluşan bir liste okuyacağınızı söyleyin. “Evet” diye yanıtladıkları her ifade için ileri doğru bir adım atmalılar. Aksi takdirde, oldukları yerde kalmalı, kıpırdamamalılar.
- Durumları” sırayla okuyun. Her ifadeden sonra, ileri doğru adım atmaları ve diğerlerine kıyasla nerede durduklarını anlamaları için kısa bir süre bekleyin.
- Etkinliğin sonunda, katılımcılar nerede bulunduklarına bakmalılar. Rolden sıyrılmaları için birkaç dakika süre tanıyın. Ardından genel oturuma geçip bilgilendirme bölümüne başlayın.

EK 1.4 Durum ve Olaylar

- Mutlu bir yaşamınız olacağına inanıyorsunuz.
- Yapabildiklerinizle takdir ediliyorsunuz ve bu sizi, tüm yeteneklerinizi geliştirmeye özendiriyor.
- Sizi çok seven ve hep sizin iyiliğinizi isteyen bir aileniz var.
- Ailenizle her yıl tatile çıkıyorsunuz.
- Arkadaşlarınızı yemeğe veya gece yatısına davet ediyorsunuz.
- Farklı görünüşünüz veya engelliniz nedeniyle kimse sizinle alay etmiyor.
- İhtiyacın olduğunda tavsiye ve yardım için kime başvuracağını biliyorsun.
- İhtiyaçların için yeterli düzeyde sosyal ve tıbbi güvenceye sahipsin.
- Genel ve yerel seçimlerde oy kullanabiliyorsun.
- Çocuklarının geleceğinden endişe duymuyorsun.
- Yurtdışında bir seminer/etkinliğe katılabiliyorsun.
- Kökeninden dolayı ayrımcılığa uğradığını hiçbir zaman hissetmedin.
- Toplumsal ve politik olaylarla ilgili fikrinin dikkate alındığını, görüşlerinin dinlendiğini hissediyorsun.
- İnsanlar çeşitli konularda sana danışıyor.
- Dünya yüzeyinde 3 farklı zirveye tırmanış yapabileceğine inanıyorsun.
- Seni kabul eden sosyal çevreye sahipsin.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

www.tscv.org.tr

